

TEDENSKA PRILOGA

PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Trst 7. marca 1950

Št. 8-9 - Leto II.

POLITIČNO POROČILO tov. Alme Reschitzove na II. kongresu ASIŽŽ

Tovarišice,

Antifašistična slovensko italijanska ženska zveza združuje antifašistične žene vseh treh narodnosti Tržaškega ozemlja. Zaradi svojega antifašističnega značaja ter zaradi tega, kar je prispevala in kar vedno prispeva k uveljavitvi svetovnega miru in v obrambo načel demokracije, je postala članica MDFZ. Njen II. kongres je v izrednih mednarodnih prilikah. Te prilike izvirajo iz dejstva, da hoče vodstvo Sovjetske zveze s pomočjo Kominforma teptati in zametavati načela demokracije in enakopravnosti narodov, na katerih se gradi in uveljavlja svetovni mir. Obenem so tudi vzrok odnosa sekretariata MDFZ do ASIŽŽ. Sovjetska politika skuša namreč s pomočjo Kominforma preko sekretariata MDFZ izrabiti to mogočno mednarodno organizacijo demokratičnih žena v svoje podle namene: uveljaviti hoče namreč neenakopravne odnose med socialističnimi državami in demokratičnimi gibanji ter podrediti male narode koristim velikih narodov in držav. Vse to v škodo svetovnega demokratičnega gibanja, v škodo načel miru in demokracije, ki morajo biti osnova tudi MDFZ. Toda na ta način se ta osnova ruši in MDFZ ne more izpolnjevati svojega poslanstva. Antifašistične žene Tržaškega ozemlja so v okviru svoje organizacije ASIŽŽ spoznale pogubnost take politike za svetovno demokratično fronto. S tem da bo drugi kongres ASIŽŽ to politiko osvetlil ter podal o njej pravilno oceno, bo veliko prispeval k uveljavitvi svetovne fronte demokratičnih žena. Njegov pomen prerasča tu ozke meje Tržaškega ozemlja in dobiva mednarodno važnost.

Zaradi boljšega razumevanja je potrebno, da v svojih ugotovitvah posežemo nekoliko nazaj. ASIŽŽ je bila sprejeta v MDFZ leta 1946, ker MDFZ ni mogla preko žrtev in naporov, ki jih je naša organizacija dala za stvar demokracije in svetovnega miru. Pretežna večina njenih članic se je po svojih najboljših močeh udeležila narodnoosvobodilne borbe proti nacifašizmu. Ker je bila tako globoko demokratičnega značaja ter

sestavni del borbe za ljudsko demokratično oblast, je tudi združevala demokratično ljudstvo našega ozemlja brez razlike narodnosti in tvorila temeljni kamen slovensko-italijanskega bratstva, ki je bistveno tudi za našo organizacijo ASIŽŽ. Slovensko-italijansko bratstvo je namreč največja pridobitev osvobodilne borbe.

Samo na osnovi te pridobitve se je bilo mogoče boriti s tolikimi uspehi proti nacifašizmu do končne zmage nad njim.

Kalilo se je v skupnih žrtvah in borbenih naporih, katerih veliki del so tudi žene pravele na svoja pleca. Do dna so bile prežele z zavestjo, da je tudi od tega, kar bodo same prispevale v skupno borbo proti nacifašizmu in v borbo za uresničenje srečnejše bodočnosti, v veliki meri odvisen končni uspeh. To zavest pa je zbujala v njih Komunistična partija, ki jih je seznanjala z Leninovim naukom, ki pravi: »Žensko gibanje je bistveno, včasih celo odločilna sestavina uspešnega gibanja; uspeh revolucije je v veliki meri odvisen od udeležbe žena v njej in ni osvobodjenja žene izven osvobodjenja delovnega človeka od izkoriščanja. Antifašistične žene tržaškega ozemlja so si ta nauk osvojile in ne težave, ne trpljenje jih ni moglo odvrniti od narodnoosvobodilne borbe, ki je resnično pomenila njim samim, njihovim družinam in otrokom srečnejše življenje. Veliko je število njih žena, ki so padle kot žrtve nacifašističnih osvajačev in njihovih zverstev. 1133 jih je bilo v zaporih in koncentracijskih taboriščih, toda vse to ni strlo njihove volje, samo ožeklenelo jih je. Postale so samo se bolj odlične in dosledne borke za zmago nad nacifašizmom in za uresničenje dosledne demokracije, za ljudsko demokratično oblast. Tudi pozneje, po zmagoviti borbi nad nacifašizmom, so se na osnovi Leninovega nauka in izkušenj, pridobljenih v narodnoosvobodilni borbi spojile z demokratičnimi množicami Tržaškega ozemlja v borbi proti anglo-amerišnemu imperializmu. Ta je namreč pričel odrekati in uničevati pridobitve narodnoosvobodilne borbe ter skupno z domačo reakcijo kršiti najosnovnejše demokratične pravice.

Demokratske množice Tržaškega ozemlja so se tedaj borile za priključitev k Jugoslaviji. Njihova napredno družbena ureditev jim je bila najboljši porok, da se bodo ohranile pridobitve narodnoosvobodilne borbe, na osnovi katerih bi prišla do izraza ljudska volja in bi se tako gradila in utrjevala ljudska demokratska oblast. Toda prav to, kar so demokratske množice Tržaškega ozemlja hotele, ni hotel ne anglo-ameriški imperializem ne domača reakcija. Da se ohrani svetovni mir je bilo potem zaradi mednarodnih pogojev ustanovljeno Tržaško ozemlje.

Toda še vedno je bilo možno, da bi se želje tržaških demokratskih množic uresničile. Imeli smo močno in enotno demokratsko gibanje, ki bi ob podpori svetovnega demokratskega gibanja na čelu s Sovjetsko zvezo lahko to izvajalo, ako bi Sovjetska zveza izpolnila svojo moralno dolžnost do tržaškega in svetovnega demokratskega gibanja.

V odporu, ki so ga anglo-ameriškim imperialistom in domači reakciji dajale demokratske množice, so bile antifasistične žene vedno med prvimi, tako kot za časa narodnoosvobodilne borbe. V njih je zrastle upravičeni ponos na vse, kar so s svojo borbo dale za stvar miru in demokracije in kar ni bilo samo njihova last, marveč je postalo last vsega, svobode in miru želene človeštva. Odmev njihove borbe je šel daleč po svetu. Tedaj jim je tudi MDFZ dala dolžno priznanje. Pod vplivom politike Sovjetske zveze in Kominforma odreja sekretariat MDFZ njihovi organizaciji danes to priznanje. Niti se ne potrudi in ne zdi se mu vredno, da bi vsaj polkušal razložiti in opravičiti nekako svoje stališče. Razumemo, da to ni ravno lahko ob tolikih dokazih, ki jih naša organizacija daje v potrdilo zvestobe svojim borbenim ciljem in načelom miru ter demokracije, ki bi morala biti edino napotilo tudi sekretariatu MDFZ.

Za doslednega demokratskega dejstva potrjujejo resnico in na podlagi dejstev ugotavljamo, da se sekretariat MDFZ izneverja tem načelom in da se tudi v njem očituje razdiralna oportunistična miselnost Kominforma. Njegov pobudnik je vodstvo Sovjetske zveze, ki odstopa od revolucionarnih načel marksizma in leninizma, s tem vnaša neenakopravne odnose med socialistične države in demokratska gibanja ter med velike in male narode. Oddaljuje se od internacionalizma in zavira razvoj demokratskih sil v svetu, ker postavlja koristi Sovjetske zveze nad koristi posameznih demokratskih gibanj in demokratskega gibanja v celoti. Res je, da se mora Sovjetska zveza kot socialistična država utrjevati, ali prav tako se morajo utrjevati tudi druge socialistične države in demokratska gibanja v drugih deželah, kajti enotno demokratsko gibanje je mogoče samo na podlagi enakopravnosti demokratskih gibanj.

Ta nepravilni odnos vodstva Sovjetske zveze do drugih socialističnih držav, do drugih demokratskih gibanj in malih narodov je odraz nepravilnih odnosov vodstva Sovjetske zveze do lastnih narodov in nepravilnega odnosa do mednarodnega revolucionarnega gibanja. Vodstvo Sovjetske zveze zavzema stališče, da se revolucionarno demokratsko gibanje v svetu utrjuje samo s krepitvijo Sovjetske države. Tako nepravilno naziranje je za časa druge svetovne vojne povzročilo, da je Sovjetska zveza popuščala pred imperialisti v strahu, da bi se okrepila posamezna revolucionarna gibanja in s tem oslabil protihitlerjevska koalicija, s čimer bi bila Sovjetska zveza prizadeta. Podcenjevanje revolucionarnih sil posameznih narodov in popuščanje pred imperialisti je bilo tudi vzrok nepravilne strategije in taktike revolucionarnih gibanj v zapadni Evropi za časa druge svetovne vojne, oziroma nacifašistične okupacije. Svojo nepravilno strategijo in taktiko je vodstvo Sovjetske zveze oslanjalo na to, da se mora vsaka revolucija, če hoče biti zmagovita, držati ustaljenih oblik. Omejiti se mora na stavkovno gibanje in na borbo na barikadah po velikih mestih. Ni upoštevala mednarodnih prilik in konkretnih pogojev narodnoosvobodilne borbe in ljudske socialistične revolucije, naj bi se reševalo na socialdemokratski način, to je s parlamentarno borbo po izgonu okupatorja. To je bilo tudi krivo, da demokratsko gibanje v posameznih deželah zapadne Evrope, konkretno v Franciji in Italiji, ni izšlo zmagovito iz borbe in ni bilo sposobno izvajati oblasti, čeprav je imelo za to vse objektivne pogoje. Danes opravičujejo oportunistična vodstva teh gi-

banj svoj neuspeh s tem, da je bila Rdeča armada predelec, to se pravi popolnoma na liniji Kominforma in sovjetske politike, ki pravi, da narodnoosvobodilno gibanje v neki deželi ne more zmagati brez direktne pomoči Rdeče armade.

Sovjetska zveza je hotela narekovati tudi Komunistični partiji Jugoslavije to oportunistično socialdemokratsko linijo. Komunistična partija Jugoslavije pa je pravilno ocenila položaj v mednarodnem in domačem okviru ter lastne sile. Ljudskim množicam je približala in razčlenila cilje narodnoosvobodilne borbe, ki mora biti po svojem bistvu ljudska osvobodilna borba, to se pravi, da mora biti združena z ljudsko socialistično revolucijo. Ako ni narodnoosvobodilna borba združena z ljudsko socialistično revolucijo, je nemogoče doseči narodno neodvisnost, to je nacionalno, socialno in ekonomsko osvobodjenje. Narodnoosvobodilna borba jugoslovanskih narodov je imela vsa ta svojstva. Usmerjena je bila proti okupatorju in istočasno proti izdajalski domači buržoaziji, ki je v stari Jugoslaviji zatirala delovno ljudstvo ter se za časa narodnoosvobodilne borbe povezala z okupatorjem zato, da bi si ohranila oblast in da bi po vojni znova izjemala delovne množice. Revolucionarni značaj narodnoosvobodilne borbe pa jo je prisilil, da se je do kraja razgalila in pokazala svoj pravi obraz. Tako so se ustvarjali že med samo narodnoosvobodilno borbo pogoji za graditev socializma po zmagi nad nacifašizmom in po zmagoviti socialistični revoluciji.

Jugoslovanski narodi pa so že za časa narodnoosvobodilne borbe izpolnjevali dvojno dolžnost: domovinsko in internacionalno. Borili so se za osvoboditev lastne dežele in za pomoč Sovjetski zvezi, tedaj edini domovini socializma, s tem pa tudi za pomoč svetovnemu demokratskemu gibanju. Sovjetska zveza z resolucijo Informbiroja tega ne priznava, zato da bi prekrila lastni gnili oportunizem, svoj nepravilni odnos do mednarodnega demokratskega gibanja, svoje težnje po nadvladi in iz njih izvirajoče izkoriščanje drugih socialističnih držav.

Nedvomno je, da je resolucija Informbiroja po eni strani napravila ogromno škodo svetovnemu demokratskemu gibanju, ker ga je vsaj začasno razdvojila in mu zmanjšala odpornost. V prvih letih zmagovite borbe nad nacifašizmom se je namreč demokratsko gibanje z zmago nad nacifašizmom in osvobodilnim gibanjem kolonialnih narodov silno ojačilo. Veliki uspehi kitajske revolucije ter narodnoosvobodilne borbe v Indoneziji, Indokini in Vietnamu rušijo namreč same temelje imperializma, ki nima več moči, da bi zavrl narodnoosvobodilna gibanja in ljudske revolucije ter mora zapuščati svoje pozicije na Daljnem vzhodu. Če gledamo s tega vidika pa vidimo, da je po drugi strani resolucija Informbiroja s svojo zlaganostjo in negativnostjo vendarle tudi koristila. Nehote odkriva gnili informbirojevski oportunizem, ki mu narodi v svoji borbi za neodvisnost ne smejo slediti, če hočejo zmagati. Dejstva nam kažejo, da so kolonialni narodi za svoje osvobodjenje izbrali svojstveno pot na podlagi stvarne analize konkretnih prilik v svojih deželah, zato so tudi uspeli in veliko prispevali k porastu demokratskih sil v svetu.

V vsestranskem gospodstvu imperializma je borba za narodno neodvisnost eden izmed najvažnejših temeljev jačanja demokratskih sil. Imperializem zaslužuje in izkorišča politično, ekonomsko in kulturno kolonialne in male narode in to v škodo tudi lastnih narodov. Borba za nacionalno neodvisnost je zato v obdobju imperializma bistvena sestavina borbe delovnega ljudstva izpod jarma izkoriščanja. Narodna neodvisnost je poleg tega osnovni pogoj progresivnega razvoja, kajti če narod ni svoboden, se tudi politično, ekonomsko in kulturno ne more razvijati. Uspeh borbe proti imperializmu za narodno neodvisnost pa je odvisen mnogo od tega, če bo uresničeno načelo enakopravnosti med socialističnimi državami, če bo izražena enotnost revolucionarnega patriotizma in internacionalizma. Ta enotnost je nujna, da lahko zaslužni narodi gledajo z zaupanjem v bodočnost. Ko pa ugotavljamo, kolike važnosti je borba za nacionalno neodvisnost v protiimperialistični borbi, moramo ugotoviti tudi, da je napad Sovjetske zveze na Jugoslavijo in njeno neodvisnost obenem tudi napad na socialistično demokratsko fronto. S svojo kominformistično teorijo, da nobena država ne more ostati socialistična, če ne prizna hegemonije vodilne socialistične države, Sovjetska zveza namreč ne pri-

speva k zmagi socializma v svetu, temveč stopa na pot kontrarevolucije in revizije marksizma in leninizma.

Nikjer na svetu pa ni prišla ta škodljiva kontrarevolucionarna politika Sovjetske zveze in Kominforma tako do izraza kakor tukaj v Trstu, zaradi tega, ker je borba proti imperializmu pri nas izredno ostra in ker zahteva enotnost vseh demokratičnih sil. Napad Kominforma na Jugoslavijo so najprej izabili kominformistični agentje v tržaškem demokratičnem gibanju za napad na njegovo enotnost. To je bilo občutiti takoj tudi v ASIZZ zaradi važnosti naše organizacije za demokratično gibanje. Tu moramo pibiti, da so še pred resolucijo bili v njenem vodstvu različni elementi, ki se zaradi oportunističnih nagnjenj v svoji notranjosti niso nikoli strinjali z njeno dosledno revolucionarno linijo. Ta oportunistična nagnjenja pa so skrbno prikrivali in šele z resolucijo Informbiroja so si upali z njimi na svetlo. V sebi so imeli mnogo socialdemokratične in šovinistične miselnosti, kar je bilo tudi krivo, da niso do dna razumeli naše borbe. Resolucija Informbiroja je prišla zanje kakor nalašč. Pri priči so se je poslužili za cilje, ki jim jih je že poprej prikazoval Vidali.

V skladu z linijo Kominforma so pričeli blatiti Jugoslavijo in cono B Tržaškega ozemlja, ki je pod jugoslovansko vojno upravo ter zanikovati revolucionarno borbo tržaških demokratičnih množic, ker je ta izšla iz narodnoosvobodilne borbe jugoslovanskih narodov. Začeli so jo imenovati sramotno preteklost. Delo naše organizacije so še posebej označili za težaško, in to samo zato, ker se je po načelih marksizma in leninizma zljala s celotnim gibanjem in rešuje vsa vprašanja z revolucionarno borbo proti imperializmu in reakciji. Ti kominformistični elementi v vodstvu ASIZZ so takoj tudi pričeli odstopati od programskih načel ustanovnega kongresa ASIZZ in jih na ta način izdali. Ustanovni kongres je bil pred dvema letoma komaj nekaj mesecev za tem, ko je bilo proglašeno Tržaško ozemlje. Podal je določene smernice za nadaljnje delo ASIZZ v okviru celotnega demokratičnega gibanja za demokratizacijo Tržaškega ozemlja. Njegova sklepna resolucija ugotavlja, da so žene iz cone B dosegle popolno enakopravnost zaradi tega, ker je tam ljudska oblast, žene cone A poziva v borbo za obrambo družine in demokratičnih svoboščin. Ugotavlja nadalje, da ovira vojaška uprava na vse načine razvoj tukajšnjega demokratičnega gibanja. Ko prikazuje ženam potrebo po združitvi v enotno demokratično fronto, poudarja važnost slovensko-italijanskega bratstva, te največje pridobitve narodnoosvobodilne borbe, in važnost, da se ta pridobitev ohrani. Iz tega je torej razvidno, kako je ustanovni kongres pravilno ocenil vlogo ASIZZ v sklopu demokratičnih sil Tržaškega ozemlja in koliko važnost je polagal na njihovo enotnost v protimperialistični borbi in na slovensko-italijansko bratstvo.

Naša organizacija je našla način, da je izpolnjevala program ustanovnega kongresa in tako nenehno utrjevala demokratično fronto doma in v svetu, čeprav ima zaradi razdelitve Tržaškega ozemlja na dve upravni področji tako različne delovne pogoje.

Oglejmo si sedaj, kako je kominformistična agentura v vodstvu ASIZZ pričela kršiti sklepe ustanovnega kongresa in dve bistveni osnovi tržaškega demokratičnega gibanja: enotnost in bratstvo. Resolucija Informbiroja je služila za razbijanje enotne fronte demokratičnih žena, njihove organizacije ASIZZ in slovensko-italijanskega bratstva. V ASIZZ naj bi bile samo tiste žene, ki so pristale na resolucijo Informbiroja, na klevetanje Jugoslavije, revolucionarne borbe in pridobitev jugoslovanskih narodov ter na oportunistično in likvidatorsko linijo v tržaškem demokratičnem gibanju. Pri tem je zasledovala to, da se ASIZZ uki ne kot borbena organizacija in da jo postopoma nadomesti z vrsto drugih organizacij feminističnega tipa in kot se je pozneje pokazalo, tudi s tako imenovanimi ženskimi celicami. Vse to s ciljem, da bi tudi ASIZZ pomagala pri izpolnitvi osnovne naloge Kominforma v Trstu, to je pri pripravi terena za priključitev Trsta k Italiji. Toda to, kar si je kominformistična agentura v vodstvu ASIZZ zamislila, se ji ni posrečilo; preprečile so ji one antifašistične žene, ki so poznale do dna revolucionarno vsebino narodnoosvobodilne borbe, in protimperialistične borbe kot tudi stvarnost v Jugoslaviji. Videle so, da resolucija ne odgovarja resnici, niso pa mogle zajeti takoj

globine spora, ker niso poznale njegovih vzrokov. Odločile so se za resnico, ker niso mogle negirati borbe jugoslovanskih narodov, ne svoje lastne borbe, ne tega, kar so ž njo prispevale k utrditvi demokratične fronte. Obsodile so razdiralno delo kominformistične agenture v vodstvu ASIZZ in postavile odločno zahtevo, da organizacija nadaljuje s svojim delom na osnovi sklepov ustanovnega kongresa, ker le tako bo lahko izpolnjevala svojo dolžnost do svetovne demokratične fronte. Na ta način so ohranile organizacijo in jo pričele uvrščevati na osnovi programa ustanovnega kongresa. Kominformistična agentura, ki je izdala revolucionarno bistvo organizacije, pa se njenega imena še poslužuje, ker ji je potrebno za varanje dela žena. Iz razlogov, ki so dobro poznani, ne more nastopati odkrito, ker bi jih v nasprotnem primeru popolnoma odvrnila od sebe. Sam imperialistični pritisk, ki se mu je moglo upirati le z dosledno revolucionarno borbo, pa jo je prisilil, da se je pričela razkrinkovati tudi v očeh tistih žena, ki so ji v prvem trenutku sledile zato, ker so stavile avtoriteto Sovjetske zveze nad resnico. S svojim oportunizmom in popuščanjem v borbi proti sovražniku delovnega ljudstva pa je kominformistična agentura odbijala od sebe vse večje in večje število žena. Mnoge otopijo zaradi razočaranja, ki so ga doživele, pasivizirajo se in včasih mine dolgo časa preden spoznajo, da s svojo pasivizacijo služijo le sovražniku delovnega ljudstva.

Analizirati moramo tu celo vrsto dejstev, kjer se očitno kaže zlaganost kominformistične politike, klečeplazenje pred imperializmom in reakcijo kot tudi neposredna povezanost z njima. Ugotoviti moramo, da je Kominform prav tako kot v ASIZZ razdiralno delal tudi v ostalih množičnih organizacijah in to z istim namenom, čeprav se je dobro zavedal vrednosti njihove mobilizacijske sile.

SIAU, ki je predstavljala brez dvoma največjo mobilizacijsko silo, ker je štela okoli 100.000 članov in ker je bila utelešenje slovensko-italijanskega bratstva, mu je postala mahoma nepotrebna. Nanjo so se spomnili kominformistični agentje le za časa volitev in to samo na podeželju, da so si z njeno pomočjo pridobili nekaj glasov med Slovenci. Toda tako kot pred volitvami so tudi po volitvah zopet pozabili nanjo, ker njihovi načelni politiki ni potrebna.

Ta breznačelna likvidatorska politika pa je še bolj vidna v sindikalni organizaciji. Enotni sindikati so bili razredna organizacija, ki je združevala delavstvo obeh con našega ozemlja. Izšli so iz delavske enotnosti, ki je nastala za časa narodnoosvobodilne borbe iz ocporniških skupin, v katere se je vključilo delavstvo po tovarnah in podjetjih. Bile so tesno povezane s partizanskim gibanjem in vršile najrazličnejša sabotažna dejanja, zato da bi približale zmago nad nacifašizmom in zmago delovnega ljudstva. V okviru Delavske enotnosti so si delavci gradili svojo razredno zavest. Istočasno z njo pa se je v vsakdanji borbi proti nacifašizmu in njegovim hlapcem kalilo tudi slovensko-italijansko bratstvo. Delavci so vedno bolj spoznavali, da je za ekonomske zahteve odločilna politična borba demokratičnih množic za njihove pravice.

Enotni sindikati so 1945. leta nadomestili Delavsko enotnost in postali udarna sila proti imperializmu in borbi za demokracijo in za spoštovanje ljudske volje. Po resoluciji Informbiroja je Vidali s pomočjo Radicha razbil v Enotnih sindikatih sindikalno enotnost s cono B, ker se istrski okrožni odbor ni strinjal s tem, da bi se Enotni sindikati likvidirali kot razredna borbena organizacija. Cim so Enotni sindikati izgubili razredni značaj, se je pričela v njih uveljavljati oportunistična linija borbe zgolj za ekonomske zahteve. Kominformistično vočstvo Enotnih sindikatov je zdaj začelo ponujati enotnost Delavski zbornici, ki se ponaša s tem, da je ustanoviteljica tako imenovanih Rumenih sindikatov, ki varujejo koristi delodajalcev. Ima poleg tega, da zastopa koristi delodajalcev, tudi izrazito nacionalno šovinistični značaj in stoji na stališču priključitve Trsta k Italiji. V tem se kominformistična politika ujema s politiko buržoazije in zastopa njene interese za ceno delavskih koristi. Čeprav ne odgovarjajo mezde visokim cenam blaga in čeprav so odpusti na dnevnem redu, ne more kominformistično vodstvo Enotnih sindikatov ukreniti ničesar pozitivnega proti temu

težkemu položaju prav zato, ker je njegova politika načelno zgrešena. Nihče ne občuti tako njenih posledic kot žena, delavca in mati, ki se iz dneva v dan ubija s skrbjo, kako bo uravnovesila svoje gospodinjstvo, v katerem vsega primanjkuje, ker dohodki že dolgo ne odgovarjajo realnim cenam življenjskih potrebščin. Gnili oportunizem in politična spekulacija teh kominformističnih voditeljev Enotnih sindikatov tipa Račih je kriv, da sta beda in nezaposlenost še večja. Iz njih pa izvira bolezen in prostitucija, ki upropaščata toliko delavskih družin.

Največji dokaz tega gnilega oportunizma in izdajstva nad delavskim gibanjem je zadnja stavka, v katero so pritegnili delavce, ne da bi jim poprej povedali, kako smešno nizke zahteve bodo postavili v dogovoru z delodajalci. Spodletli so bili delavci naivno uverjeni, da je stavka izključno ekonomskega značaja. Seje v poteku stavke so s pomočjo vtrajnega razkrinkavanja njenih vodilnih elementov in nje prave vsebine pričeli razumevati, kakšno zanko so jim nastavili. Očitna je bila objektivna povezanost med kominformističnim vodstvom, vodstvom Delavske zbornice delodajalci in različni iredentističnimi krožki ter predstavniki nacionalistično reakcionarnih strank. Vsi skupaj so manevrirali na škodo delavstva in izrabljali njihovo zaupanje. Ta čozdevna ekonomska stavka je dobila globoko politični, kontrarevolucionarni, protiproletarski in protirazredni značaj. Tržaško delavsko gibanje bo gotovo občutilo njene posledice. Medtem ko so kominformistični voditelji v prvem trenutku še nosili krinko, smo jih ob vztrajnem odkrivanju njihovih temnih smotrov prisilili, da so si jo sneli. Njim ni bilo, da se izboljša težki ekonomski položaj delavstva, temveč da čakažejo, da jim je uspelo organizirati časovno neomejeno stavko skupno z Delavsko zbornico in da so nanjo pristale različne skupine. Pa niž ne da, če je bila med njimi tudi MIS. Ni bilo treba dveh tednov, da je bilo razvidno, da je stavka izgubljena. To se je izkazalo za drugi dan. Voditelji stavke pa so hoteli igrati tudi zadnje dejanje. Proglasili so popolno stavko. V njej je bilo vse drugo važnejše kot borba delavcev za njihove pravice. Delavci so sami ugotavljali razliko med to zadnjo stavko in med prejšnjimi stavkami, zlasti še med njo in dvanaestdnevno stavko leta 1946. Tedaj je delavski razred predstavljal odločilni faktor v političnem življenju, ki je bil sposoben mobilizirati in združiti okoli sebe ogromne množice v borbi za ohranjanje demokratičnih pravic. Danes, ko Enotni sindikati nimajo več svoje razredne vsebine, niso nič drugega kot orodje v rokah reakcionarne buržoazije in anglo-ameriške vojne uprave. Njima služijo v borbi proti delavstvu in proti demokratičnim množicam.

Kominformistični agentje so hoteli tudi Osvobodilno fronto, ki združuje tržaške Slovence v njihovi težki borbi za nacionalne pravice, izrabiti v svoje namene. Ustanovili so neko psevdo Osvobodilno fronto, ki pa je bila od vsega začetka obsojena na popolno životarnjenje, ker nima nobene moralne osnove. Tudi to se napravilo v skladu s splošno kominformistično politiko klevetanja Jugoslavije in v skladu z osnovno nalogo Kominforma v Trstu. Poleg te psevdo-osvobodilne fronte so ustanovili tudi psevdo-Prosvetno zvezo, zato da odtrgajo slovenski živelj v imenu nekega njihovega internacionalizma od matičnega naroda in njegove kulture. Pri tem pa pozabljajo, da je kultura naroda nedeljiva, da se vse, kar je človeštvo napravilo za obeti napredek in prosep, izraža v narodnih oblikah in da je istočasno prav zaradi tega globoko internacionalno.

V tržaških Slovencih in poštenih italijanskih demokratih bi hoteli ubiti ljubezen do Jugoslavije kot dežele, ki je uredila revolucijo ter zmagovito gradi socializem, zato jo prikazujejo v lažni luči ter jo napadajo na vse mogoče načine. V tem se znajdejo s Slovensko demokracijo in Agnelettom ter z italijansko reakcijo na isti črti.

Razumljivo je, da vse to skupaj ne krepi demokratične fronte in da se, kot smo že delno omenili, nujno odraža v borbi, ki jo bije tržaško delovno ljudstvo, za socialne in nacionalne pravice. Spominimo se samo, kako je bilo z enojezičnimi osebnimi izkaznicami z oznako italijanskega državljanstva, ki jih večina ljudi ni hotela dvigniti, ker je čutila

do njih odpor. Kominformistično vodstvo pa je tedaj izdalo eno izmed demokratskih pravic našega ljudstva in pridobil eno narodnoosvobodilno borbo ter direktno podprlo vojaško upravo. Sadovi kominformističnega internacionalizma se kažejo tudi v vprašanju slovenskega šolstva. V vseh teh povojnih letih ni bilo reakcionarno časopisje tako napadalno in ni izšlo toliko zloba, kakor v zadnjem poldrugem letu, ko ga je očasno kominformistično vodstvo do slovenskega šolstva in do slovenske kulture sploh k temu opogumilo. Posledice tudi niso izostale. Pokazalo se je, da je v povečanem pritisku angloameriške vojne uprave do slovenskega šolstva, ki ga izvaja sedaj po tržaški občini Na konferenci kominformističnega Bidovčeve Prosvetne zveze je padel inoser nasvet, da bi se odprla slovenska gimnazija v Nabavi in drugod. Slovenske srednje šole naj bi se torej potisnile ven iz središča mesta. Prav tako torej kot je postopaj liberalna predfašistična Italija s slovenskim srednjim šolstvom in v duhu Vidalijeve predvolivne kampanje, v kateri je hotel dokazati, da so Slovenci samo v tržaški okolici in da jih v središču mesta ni.

V tej kampanji je prišla najbolj do izraza kominformistična linija priključitve Trsta k Italiji. Bila je dana parola širokega volivnega bloka, ki je vsebovala težavo po sodelovanju z italijanskimi, nacionalističnimi strankami. Odklanjali pa so vsako enotnost z onimi skupinami, ki se ne strinjajo s politiko priključitve Trsta k Italiji. V svojem volivnem programu se Vidali ni dotaknil osnovnega vprašanja mirovne pogodbe. Z izgovorom pomirjenja sil, se je stalno bežno dotaknil nacionalnega vprašanja, da bi ne padel v nemilost pri italijanski buržoaziji. Na čeli črti odstopa od dosledne demokratične borbe. Italijanski komunistični župani, ki so na njegovo povabilo nastopali pred volitvami v Trstu s svojimi govori naj bi služili kot dokaz, da imajo v Italiji komunisti le nekaj besede in da je mogoče tudi v kapitalistični deželi priti s parlamentarno borbo do oblasti. Onorevolj Rina Bencompagni, ko je pred tedni govoril v Trstu, je hotela prikazati Italijo celo kot kakšno socialistično deželo. Poveljevala je skrb kapitalistov za ženo delavko. Ni pa povedala tega, kar je osnovno, da so tovarne last kapitalistov in da ti tu pa tam včasih kaj napravijo za delavstvo, zato da bi ga s tem premamili, laže izkoriščali in odvrgli od njegove borbe za osvoboditev izpod kapitalističnega izkoriščanja.

Spor med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo izrablja torej Vidali za priključitve Trsta k Italiji. Njegove želje pa se ne ustavljajo samo pri Trstu, temveč obsegajo celo Tržaško ozemlje. Zaradi tega se mnogo govori in piše o preganjanju Italijanov v Istri, ter se dopušča svoboden razmah šovinizmu in iredentizmu, ki nikakor ne more služiti pomirjenju sil, še manj pa ustvarjati zaupanje med tu živimi narodi ter utrjevati slovensko-italijansko bratstvo. V tej svoji politiki gredo tako daleč, da se strinjajo s prihodom kakršnega koli guvernerja za poznejšo boljše rešitev vprašanja Tržaškega ozemlja. Zgodilo naj bi se z njim tako, kot je napravila Sovjetska zveza s Slovensko Korosko in to za ceno koncesij, ki bi jih morda dobila od imperialistov.

Politika priključitve Trsta k Italiji je popolnoma nacionalističnega značaja, zato, ker je Degasperijeva Italija buržoazna kapitalistična država, v kateri se fašizem znova poraja in krepi. Poleg tega je Italija članica Atlantskega pakta in imperializirana. Je torej v sestavi vojaško političnega imperialističnega bloka in kot taka utrjuje anglo-ameriški in svetovni imperializem, ki teži po osvajanju novih ozemelj. Povezanost italijanskega imperializma z anglo-ameriškim imperializmom pa predstavlja stalno nevarnost za napad na države ljudske demokracije in kontrarevolucionarno intervencijo, kar bi v veliki meri oslabilo svetovno demokratično fronto. Zato ne pomeni kominformistična rešitev tržaškega vprašanja nikakor drugega kot okrepitev pozicij svetovnega imperializma in izdajo koristi delovnega ljudstva.

Jasno, da kominformistična politika priključitve Trsta k Italiji zrcali tudi v odnosu do cone B, kjer se popolnoma ujema z nacionalistično in vseskozi reakcionarno politiko istrskega CLN, ki nastopa proti ljudski oblasti z rezistenco in pasivizacijo, ki jo priporoča, in z različnimi sabotažnimi dejanji svojih šmisljenikov. Želi si povratka k Italiji, zato da

bi bila odpravljena ljudska oblast in bi delovno ljudstvo izgubilo zemljo, ki jo je dobilo z agrarno reformo. Postala naj bi zopet last bogate zemljiške gospode. V svojem svestu do socialistične Jugoslavije gre tržaško kominformistično vodstvo tako daleč, da izenačuje anglo-ameriško okupacijsko vojsko z jugoslovansko armado, ki je zrastle iz ljudstva, je del delovnega ljudstva ter kot taka brani njegove interese.

Nemogoče je torej govoriti o internacionalizmu kominformistične politike, ker je njen nacionalizem vsepovsod otipljiv. V Gorici je zapostavljanje Slovencev in kršenje njihovih narodnih pravic na dnevnem redu, toda kominformisti ne najdejo beseda v njihovo zaščito, temveč ravno nasprotno, saj je v občinskem svetu njihov zastopnik izjavil, da so se v tridesetih letih, ko so bili pod Italijo, naučili dovolj italijanščine in da je zato njihova zahteva, da bi govorili na občinskih sejah v slovenščini, popolnoma odveč. Če se beneški Slovenci potezujejo za slovenske šole, se jim očitno, da so nacionalisti prežeti s Titovim jugoslovanskim imperializmom.

Tako stališče kaže, da tudi KPI ne tolmači pravilno nacionalnega vprašanja, ki je bistvena sestavna torba delovnega ljudstva in preizkusni kamen vsakega komunista, v koliko je v njem razvit čut internacionalizma. Analiza vsega tega nam podaja sliko splošne protirevolucionarne politike kominforma, s katero dela usluge samo sovražnikom delovnega ljudstva.

V vsem delu kominformistične agenture v ženskem tržaškem antifašističnem gibanju je vidna linija priključitve Trsta k Italiji. Že takoj neposredno po prvi seji izvršilnega odbora, ki je bila po ustanovnem kongresu, se je Marija Casali izrazila, da bo treba delo ASIZZ prilagoditi delu UDI-ja v Italiji. Ko so jo vprašali za podjelo k temu, je odgovorila, da bodo že prišle odgovarjajoče direktive. Ta dogodek nam sam po sebi govori o podjalnem delovanju raznih oportunističnih elementov v našem pokretu v korist KPI, ki se v vprašanju Trsta zavzema za priključitev k Italiji. V delovanju združenja italijanskih žena odseva delno tudi linija KPI, ki je zamudila ugodne pogoje revolucionarne borbe za prevzem oblasti ter se je borila samo v okviru parlamentarnega boja in pakiranja z najrazličnejšimi reakcijskimi strankami za čelitev oblasti. Združenje italijanskih žena ni in tudi ne more še biti monolitna (enotna) organizacija z visoko razredno in politično zavestjo svojih članic, take kot je ASIZZ. Njene članice niso šle skozi ogenj narodnoosvobodilne borbe, ker borba odporiških sil Italije iz navedenega razloga ni zavzela takega obsega. Združenje italijanskih žena zastavlja vse svoje napore v to, da bi širokim ženskim množicam prikazalo nujnost parlamentarnega boja. Nočem odprekati združenju italijanskih žena njegove progresivne vloge med ženskimi množicami tržaške. Če bi pa ASIZZ šla na to linijo, bi pomenilo, da se tržaške antifašistične žene odpovedo tistim pridobitvam osvobodilne borbe, ki jih čuvamo za čeno tolikih žrtev, to je enotnosti organizacije ne le v vodstvu, temveč od spodaj navzgor slovensko-italijanskemu bratstvu. Dajle bi pomenilo odstopanje od revolucionarnega miselnega razvoja, ki so ga antifašistične žene Tržaškega ozemlja napravile v narodnoosvobodilni in protimperialistični borbi. Vodstvo kominformistične agenture v tako imenovani frankcionarski ASIZZ, se je zato, da bi se teren za priključitev Trsta k Italiji čim bolj pripravilo, mirno odreklo vsem tem pridobitvam. Marija Casali govori v našem svojem članku o ženskih organizacijah, ki so se že ustanovile in, ki se bodo še ustanovile ter o vlogi ženskih celic. Organizacijo ASIZZ imenuje samo bežno, ker ne more iz političnih razlogov kot smo že ugotovili, še mimo nje. Njeno ime služi kominformističnemu vodstvu v tržaški agenturi le tedaj, ko se hoče z njim predstavljati na mednarodnih forumih in predstavljati ženske množice, ki jih s svojo oportunistično politiko odbija. Lasti si ga brez vsake pravice zaradi tega, ker je s svojim gnanim oportunizmom in likvidatorstvom že zdavnaj izdalo njena revolucionarna načela in kar je povedal Lenin o važnosti ženskega gibanja. V soglasju z nenačelno in nedemokratsko politiko Kominforma je dopustilo, da je bil sekretariat MDFZ določil Lauro Weiss kot predstavnico tržaških demokratičnih žena brez vprašanja ali se tržaške demokratične

žene s tem strinjajo ali ne. Ni se jim dali možnost, da bi izrekle svoje mnenje, sekretariat MDFZ pa je ob isti priliki odrekel resnično izvoljenim predstavnicam antifašističnih žena Tržaškega ozemlja udeležbo na mednarodnem kongresu v Budimpešti. Brez besed je šel preko knjige podpisov, ki jo je naša organizacija poslala izvršilnemu odboru MDFZ. Ta vsebuje nad 10.000 podpisov žena Tržaškega ozemlja, ki so ob resoluciji Informbiroja niso strinjale, da se izablija za razbijanje tržaškega demokratičnega gibanja in njegove enotnosti ter postavile zahtevo, da ASIZZ nadaljuje svoje delo na temelju sklepne resolucije ustanovnega kongresa! Preprečilo je, da bi milijonske množice žena v svetu zvedele za bistvo spora v tržaškem demokratičnem gibanju ter resnico o tem, kdo je ostal zvest načelom miru in demokracije in kdo jih je izdal. Postopal je pristransko in to v edino škodo mednarodne demokratične fronte žena v njenih naporih za demokracijo in utrditev miru. Nepravilni odnos vodstva MDFZ do naše organizacije nas ne čudi; izhaja namreč iz tega, ker se je naša organizacija premočrno postavila na stran resnice in proti vprašanju nedemokratičnih in škodljivih metod v mednarodno demokratično gibanje.

Se v večjem merilu kot proti nam, se jih poslužuje v odnosu do AFZ Jugoslavije delno že na kongresu federacije v Budimpešti, v celoti pa na jesenskem plenumu v Moskvi. Na tem plenumu so AFZ Jugoslavije izključili iz MDFZ. Kot motiv za izključitev je vodstvo MDFZ navedlo da vodstvo AFZ Jugoslavije podpira »imperialistično« in »fašistično« Titovo politiko. Zaradi tega je tudi samo že od zdavnaj fašistično in špijonsko. Kako je mogoče torej, da bi bile v vodstvu AFZ fašistke, da bi fašistke in špijonke pomagale in sodelovale v oboroženi borbi proti okupatorju in onim, ki so se mu vdinjali zaradi svojih lastnih koristi? Ali ni to nesmisel in protislovje? Jugoslovanske žene so bile med ustanoviteljicami MDFZ in so s svojimi žrtvami in s svojo dosledno revolucionarno borbo poleg sovjetskih žena največ dale za mir in demokracijo. Tedaj se je Perionaria tako izrazila o borbi jugoslovanskih narodov in dala s tem tudi njim svoje priznanje. »Nestrpno čakamo na načrt vaše Ustave«, je rekla, »ker z zanimanjem gledamo na to, kar bo lahko vzele tudi Španiji, saj ni nihče tako pravilno rešil narodnostnega vprašanja kot vaša partija«.

Vprašamo se, kako bo moglo vodstvo MDFZ nekega dne opravičiti to svoje krivično in nenačelno stališče do jugoslovanskih žena, ki mu v zgodovini demokratičnega gibanja ni primere? Kako bo izprala svojo krivdo pred svetovnim demokratičnim mnenjem? Razvoj bo potrdil, da je borba jugoslovanskih narodov pravilna in zgodovina jim bo mogla odmeriti pravično mesto. Obsojila bo vse one, ki danes namerno vnašajo zmedo v demokratično gibanje v svetu, ki razbijajo enotnost sil miru in demokracijo in rušijo ugled komunističnih partij. Naše mnenje je, da bi se morale na plenumu v Moskvi na osnovi stvarnosti in dokazov razpravljati o jugoslovanskem vprašanju odnosov med socialističnimi državami, ker je to že zdavnaj preraslo okvir državnih jugoslovanskih meja. Tak pravilen in demokratičen potek na samem plenumu bi ojačal politično in razredno zavest žena. MDFZ bi pridobil na zaupanju in s tem bi se okrepila protimperialistična fronta, obenem tudi borba za neodvisnost narodov in temelji resničnega miru. Vodstvo MDFZ pa je postopelo v nasprotju s koristmi svetovne demokratične fronte in hoče z izključitvijo AFZ Jugoslavije izločiti jugoslovanske žene iz družine demokratičnih žena v izključno korist protirevolucionarnih sil. To se dogaja v trenutku, ko je enotnost revolucionarnih sil tko nujna in ko jugoslovanske žene in jugoslovanski narodi dajejo iz sebe vse za izgradnjo socializma, za neodvisnost malih narodov in pravilne odnose med socialističnimi državami. Ti odnosi ne smejo biti tako kot so med kapitalističnimi državami, kjer velika država izkorišča malo državo, temveč morajo biti taki, da velike in gospodarsko bolj razvite države pomagajo malim in gospodarsko manj razvitim državam, da bi te čim prej dosegle življenjsko raven. Samo taki odnosi vzbujaajo zaupanje malih narodov v velike narode in ustvarjajo med njimi prijateljske vezi. Prav zaradi tega in da bi zaviralo razvoj socializma v Jugoslaviji tudi skriva partijsko in državno

vodstvo Sovjetske zveze bistvo spora z Jugoslavijo in se poslužuje proti njej klevetniške gonje, insceniranih procesov, kot je bil proces v Budimpešti in Sofiji, ter ekonomske blokade.

Kominformistična agentura je hotela, da bi me podpisale neko pismo, ki ga je nameravala poslati vodstvu jugoslovanskih žena. Hotela ga je pozvati, naj bi vplivale na partijsko in državno vodstvo, da bi spoznalo napake, ki jih navaja resolucija. Me tega nismo hotele storiti, ker dobro vemo, da je vodstvo AFZ, da je vsaka članica AFZ in vseh 16 1/2 milijonov jugoslovanskih narodov eno s svojim vodstvom.

Jugoslovanske žene so podpisale na tisoče in tisoče protestnih resolucij, v katerih izražajo svoje upravičeno ogorčenje zaradi te zarotniške izključitve iz federacije. Me antifašistične žene Tržaškega ozemlja, se jim z vsem srcem pridružujemo, ker razumemo do dna njihovo pravično borbo. Za časa narodnoosvobodilne borbe smo se od njih učile požrtvovalnosti in tiste brezmejne predanosti stvari delovnega ljudstva. Tudi danes, ko se borijo za neodvisnost lastnega in s tem tudi za neodvisnost vseh malih narodov proti vsakršnemu političnemu in ekonomskemu izkoriščanju, nas s svojim zgledom bodrijo v naši borbi proti imperializmu, proti vsakršni reakciji in proti kominformizmu, ki objektivno in dejansko ščiti koristi imperializma.

Zaradi koncentracije vseh teh kontrarevolucionarnih sil je naša borba izredno težka in zahteva od antifašističnih žena prav toliko truda in požrtvovalnosti, kolikor jo je zahtevala narodnoosvobodilna borba. Toda nobena še tako velika težkoča jih ne more od nje odvrniti, zato ker jih preveva zavest, da jačajo z njo demokratično fronto v svetu. Za lanski 8. marec in Prvi maj so si mnogo prizadevale, da bi vodstvu kominformistične agenture prikazale potrebo po enotnosti demokratičnih sil v naši vsakdanji borbi, ki jo tržaške delovne množice tako iskreno želijo. Vse njihovo prizadevanje pa je bilo zaman, zato ker kominformistična agentura noče enotnosti z resničnimi demokratičnimi silami, temveč v pričakovanju tako imenovane boljše rešitve tržaškega vprašanja išče enotnost z reakcionarnimi skupinami.

Takoj po resoluciji Informbiroja so se vodilne komunistične agentke takole izrazile o rešitvi tržaškega vprašanja: «Me bomo za spoštovanje mirovne pogodbe, dokler bo tudi Sovjetska zveza». S tem da so imenovala Sovjetsko zvezo, so takoj hotele čustveno vplivati na ženske množice in jih pridobiti za kominformistične politične spekulacije. V pričakovanju poznejše boljše rešitve hočejo združitev obeh vojnih področij Tržaškega ozemlja in prihod guvernerja ter umik okupacijskih čet. Tako imenovano boljše rešitev oslanjajo na klevete, češ da je Jugoslavija zašla v imperialistični tabor, in zato je ta tako po njihovem boljša rešitev, ki je popolnoma na liniji italijanske reakcije, v interesu celotne demokratične fronte. Pri tem delajo bistveno napako, ko zanikajo, da se v Jugoslaviji gradi socializem, da torej Jugoslavija ni socialistična država in ko pozabljajo, da je Italija kapitalistična država atlantskega pakta in Marshallovega plana.

Tudi s Tržaškim ozemljem naj bi se napravila taka uma zana kupčija kot je napravila Sovjetska zveza s Slovensko Koroško, zato da zadosti svojim državnim interesom. Zaradi svojih državnih interesov tudi ni bila politika Sovjetske zveze v odnosu do tržaškega vprašanja nikdar taka, kot bi morala biti, če bi upoštevala voljo tržaških demokratičnih množic. Ze na konferenci v Jalti in v Potsdamu se je Sovjetska zveza posluževala tržaškega vprašanja za barantanje z imperialisti in popuščanje pred njim na račun kompenzacij, ki bi jih dobila. Tako je med politiko vodstva Sovjetske države v odnosu do tržaškega vprašanja in med politiko Kominforma ter Vidalija kot najvidnejšega tržaškega kominformističnega eksponenta, ena sama vzročna povezanost. Teži za tem, da se proti volji demokratičnih množic izroči celotno Tržaško ozemlje De Gasperijevi Italiji. Slovenska reakcija v Trstu, ki se zbira okoli Demokracije, je tudi izdala neki proglas, s katerim je zavzela v odnosu do tržaškega vprašanja isto kontrarevolucionarno stališče, kot ga je zavzela kominformistična agentura. V tem proglasu je nagradila celo kopico demagoških fraz, s katerimi hoče prikazati svojo zaskrbljenost za usodo Trsta, ali bolje rečeno, za svojo usodo, ker ji ni bila usoda slovenskega delovnega ljudstva nikoli pri srcu. Po svojem družbenem položaju

predstavlja namreč ostanek tistih reakcionarnih sil, ki jih je ljudska revolucija v Jugoslaviji premagala. Rešitev tržaškega vprašanja s Svobodnim tržaškim ozemljem je ustvarjena zanjo kakor nalašč. Tako bi bila zavarovana njena korist pred socialistično Jugoslavijo, ki jo odklanjajo zaradi tega, ker je socialistična in pred močnejšo italijansko buržoazijo, ki je v svojem konkurenčnem boju brezobzirna. In samo zaradi tega se zavzema za spoštovanje mirovne pogodbe. Njeno stališče je izrazito naperjeno proti Jugoslaviji in kot tako nasprotuje težnjam slovenskega in hrvaškega ljudstva in vseh demokratičnih množic. Je odločno protislovensko in protidemokratično. Od obstoja STO-ja namreč ni in ne more biti odvisno vprašanje slovenskega narodnega življenja, ker to je odvisno predvsem od njegovih lastnih sil, sil njegove matične države socialistične Jugoslavije. To je podpisala mirovna pogodba s pripombo, da se ne odpove Trstu in tem krajem. Zato se za borbo za slovenski narodni obstoj v mejah STO-ja skriva borba proti Jugoslaviji.

V danih mednarodnih pogojih, ko so bile perspektive za uresničenje in demokratizacijo Tržaškega ozemlja, smo se odločno borili za spoštovanje mirovne pogodbe. Toda zaradi politike državnega sovjetskega vodstva, s katero ne podpira tržaških demokratičnih množic v njihovi borbi, s katero odstopa od revolucionarnih načel marksizma in leninizma, ter ne varuje koristi malih narodov in njihove neodvisnosti, temveč le svoje koristi, v škodo svetovnemu demokratičnemu gibanju, ne smemo dopustiti, da bi Tržaško ozemlje postalo predmet trgovanja med velesilami. Če se zopet postavlja v ospredje tržaško vprašanje, potem se mora ono reševati samo na osnovi direktnega sporazuma med jugoslovanskimi narodi in italijanskim narodom, z upoštevanjem tržaških demokratičnih množic. Tako direkten sporazum med prizadetimi narodi in v soglasju z delovnim ljudstvom Tržaškega ozemlja, bo naša organizacija vseskozi podprla.

Od uspeha te premočrtne in brezkompromisne borbe za zajamčenje demokratičnih pravic je odvisna rešitev cele vrste vprašanj, ki tako globoko posegajo v življenje žene v coni A Tržaškega ozemlja. V coni B, kjer je ljudska oblast, teh vprašanj ni več, ker so jih odpravili njeni demokratični zakoni, na podlagi katerih je žena postala družbeno, politično in ekonomsko enakopraven čimtelj v javnem življenju in ima vse možnosti razvoja svojih duševnih sil. V coni A Tržaškega ozemlja je v družbenem življenju še vedno zastopljena, ker se njene umstvene sposobnosti ne vrednotijo tako, kot se vrednotijo sposobnosti moža in se n. pr. materi vdovi ne zaupa varuštvu nad otroki, ki jih preživlja s svojim delom. Njeno delo, pa naj ga opravlja še tako vestno, ali pa še bolje kot na istem mestu njen možki tovariš, je manj cenjeno in zaradi tega prepema tudi sorazmerno manjše plačilo. Ničesar ni storjenega, kar bi olajšalo življenje matere-delavke in ji odvzemalo v urah njene zaposlitve v tovarni ali podjetju skrb za otroke, ki so doma brez varstva, prepuščeni samim sebi. Nima možnosti, da bi se strokovno izobrazila in s tem vsaj nekoliko izboljšala svoj težki, ekonomski položaj. Socialna zakonodaja je tako pomankljiva in ji ne nudi nobenega jamstva za starost, ko ji bodo opešale moči. Žalostno je stališče gospodinjskih pomočnic, ki bi morale veljati za delavke in bi sem jim morale priznati pravice, ki jim pritičejo. Na niz teh problemov, ki se pojavljajo na anglo-ameriškem področju, ASIZZ vedno gleda v sklopu celotne borbe demokratičnih sil, ker je izven nje njihova uspešna rešitev nemogoča. Le zmaga demokratičnih sil bo osvobodila ženo dvojnega izkoriščevanja: kot ženo in kot žensko delovno silo, ki ga občuti tako močno v sedanjem družbenem ustroju.

Pred našo organizacijo ASIZZ se postavljajo velike in težke naloge, za katere pa je trdno priprana, da jih bo uspešno rešila ob tesni naslonitvi na KP STO. Ona ji kaže pot, po kateri ji je hoditi, da bo premagala vse ovire. S svojo dosledno borbo za uresničenje načel marksizma in leninizma, na katerih stoji enakopravnost in neodvisnost narodov, ter z nepopustljivo borbo proti izkrivljenju teh načel, proti revizionizmu, socialšovinizmu in metodam, ki so sramotne za demokratično gibanje, dviguje in utrjuje v nas, antifašističnih ženah Tržaškega ozemlja, politično in revolucionarno zavest, ki nas je ne more nihče oropati. Z njo bomo pristopile k vsem nalogam,

ki nam jih nalaga naš II. kongres za okrepitev našega demokratičnega gibanja in svetovne demokratične fronte.

Nenehno bomo poglobljale borbo za enotnost vseh demokratičnih sil in razkrinkovale skupino vodilnih kominformistov na čelu z Vidaliem, ki je enotnost demokratičnih sil nalašč razbila. Uničiti je hotela njihovo odporno in udarno moč, da bi tako laže izpolnila osnovno nalogo Kominforma pri nas, ki potemtaku izdaja koristi demokratičnih množic. Na tradicijah namrednosvobodilne in povojne protimperalistične borbe bomo utrjevale slovensko-italijansko bratstvo, da bo postala SIAU znova mogočna fronta slovenskega in italijanskega delovnega ljudstva, ki zaupno gleda v prihodnost, ki si jo ustvarja v borbi proti vsem silam mračnjstva in zatiranja. Borile se bomo zato, da dobijo Enotni sindikati zopet razredni in revolucionarni značaj, da se izloči njihovo sedanje gnilo, oportunistično vodstvo, ki pakтира s sindikatom delodajalcev ter izdaja delavske koristi. Postati morajo zopet ona odločujoča sila, ki v političnem življenju mnogo pomeni, in ki je zmožna čuvati in ščititi koristi delovnega ljudstva in demokratičnih množic. Ne bomo dopustile, da bi se kršile narodne pravice Slovencev in zato bomo vsepovsod podprle delo njihove politične organizacije Osvobodilne fronte. V skrbi, da bo mladi rod zrastel v ideji bratstva med narodi, v resničnem patriotizmu, ki daje vsebino pravemu internacionalizmu, bomo razširjale napredno kulturo in neusmiljeno bičale šovinizem, ki priznava vrline le svojemu narodu, odreja pa drugim narodom njihov kulturni razvoj in kar z njim prispevajo k obči človeški kulturi. Prav tako bomo bičale iredentizem in stremljenja po osvajanju tujih dežel, po njihovem političnem in ekonomskem podrejanju. V tržaških šolah je šovinizma in iredentizma še vedno polno, zlasti v italijanskih, ker niso šole demokratizirane in ker v njih ni tistega naprednega duha kot je v šolah v coni B Tržaškega ozemlja. Kot doslej bomo tudi nadalje zahtevale demokratizacijo tržaškega šolstva in zahtevale, da bodo naši otroci imeli lepe, prostorne in svetle učilnice, da se ne bodo gnetli v vlažnih nezdravih osovinih sobah, kot se to še vedno dogaja. Šolska poslopja morajo služiti svojemu namenu. Anglo-ameriška uprava in trž. občina bi morali poskrbeti, da se to čimprej realizira. V šestem letu po vojni je že skrajni čas, da dobijo oni, ki so izgubili stanovanje zaradi zračnih bombnih napadov, zopet svoj dom. Njihovo stališče je zelo težko in tržaška občina je do tega skoraj popolnoma brezbrizna. V kolikor se tudi zidajo nova stanovanjska poslopja, so dodeljena v prvi vrsti raznim ezultatom, ki so v strahu pred pravično ljudsko sodbo zapustili svoje domove. Le ti imajo prednost. Ne smemo bi biti govora niti o «sfratatih», o družinah, ki so jih zaradi bede, ker niso mogle plačati stanarine, pognali iz lastnega stanovanja in namogli v skupna enosobna stanovanja, prava legla bolezní, kar nikakor ne dela časti niti vojaški upravi, niti tržaški občini. Tudi na te nesrečne sfratate ne bomo pozabile v naši borbi, ker ona teži za tem, da pribori vsakemu človeku dostojne življenjske pogoje.

Nemogoče je govoriti o dostojnih življenjskih pogojih tržaških delavk pri nizkih, nezadostnih mezdah, ki jih imajo. Od njih se ne zahteva, nič manj kot od moške delovne sile, toda za svoje delo ima celo tudi 40 odst. manjšo plačo. Odločno postavljamo zahtevo za enako delo enako plačilo in to za delavke, nameščenke in uradnice. One, ki so dopolnile svojo službeno dobo, morajo dobiti dostojno pokojnino, da jim ne bo treba iztisniti še svoje poslednje moči za delo v tovarni. V tovarnah, ki zaposlujejo žensko delovno silo, naj se ustanovijo otroške jasli in število vrtcev naj se potroji, zato da ne bodo otroci prepuščeni cesti in njenim kvarnim vplivom. Izpopolni naj se zdravstvena zaščita matere in otroka. Omogoči naj se ženj delavki, da se strokovno izobrazi in poglobi svoje znanje.

Pristopi naj se k rešitvi težkih socialnih vprašanj, ki zadevajo kincčko ženo-delavko. Kraška zemlja, ki jo z možem obdelujeta, ne da dovolj za preživljanje družine. Poleg moža, ki dela v tovarni, v lukí ali kjer koli drugod, mora brezpogojno tudi ona v mesto za zaslužkom. Bavi se s pranjem perila, z raznašanjem mleka, s prožanjem zelenjave in tudi z raznimi priložnostnimi deli. Njen zaslužek doseže ali pa tudi ne zaslužek delavke. V socialnem pogledu pa ni zanjo ničesar

storjenega in v okviru naše splošne borbe se bomo borile, da se raztegne tudi nanjo socialna zakonodaja.

Na podlagi pridobitev narodnosvobodilne borbe je sicer tržaška žena dobila pasivno in aktivno volilno pravico, vendar pa kot vidimo, ni mogoče še govoriti o enakopravnosti žene, ker je v družbenem in ekonomskem oziru še vedno zapostavljena. Skupno z borbo za pravice delovnega ljudstva in demokratičnih množic bomo najodločneje zastopale zahtevo po ženski enakopravnosti v domačem in mednarodnem merilu.

Ponosne smo na to, da smo stopile na stran jugoslovanskih žena, ki kot enakopravne državljanke gradijo socializem, ki s svojo borbo za pravice malih narodov največ prispevajo k temu, da bi se ne povrnilo vojne grozote, da bi si resnična demokracija povsod utrla pot. Vemo, da se revolucionarne napredne miselnosti ne da zatreti, da je zaman vse prizadevanje vodstva Sovjetske zveze in držav Informbiroja, ki so tudi v tajništvu MFDZ in tajništvih nacionalnih sekcij, našle oporišče svoja nenačelne politike, za gonjo proti Jugoslaviji. Vsakogar, ki se s to njihovo politiko ne strinja, hočejo sramotiti v strahu, da bi svet zvedel za resnico in jih obsodil zaradi laži, hinavščine in prevare, ki se je poslužujejo. Kljub njihovem prizadevanju postaja namreč resnica vse bolj otipljiva in ne bo mogoče zadržati njenega zmagoslavnega pohoda med demokratične množice sveta. Te bodo bolj in bolj spoznavale, da tajništvo MFDZ podira temelje tej mogočni organizaciji demokratičnih žena, ker ne sledi več njenim človečanskim ciljem. Okostenelo je in postalo poslušen stroj. Onim, ki so stopili na pot kontra-revolucije, je treba samo pritisniti, da teče tako kot hočejo. Opira se na nenačelno politiko, zato množicam demokratičnih žena v svetu ne more dati več ničesar pozitivnega, ker ne more poglobljati njihove zavesti in razširjati njihovega političnega obzorja. Gonjo proti Jugoslaviji vodi po nalogu, ki pride iz Moskve. Mehanično in ukazujoče ga prenese na vodstva posameznih nacionalnih organizacij.

Naša organizacija je že tedaj, ko je šlo tajništvo MFDZ molče brezbrizno mimo tega, kar se je pri nas dogodilo na osnovi resolucije Informbiroja, spoznala, da to ne služi več svojim namenom. Antifašistične žene Tržaškega ozemlja, pa so našle v sebi dovolj moči, da so s svojim delom nadaljevale, ker jih je bogata revolucionarna vsebina vse njihove borbe in to kar so z njo dosegle, prepričala o njegovi pravilnosti. Zanj tudi niso iskale pristanka tajništva MFDZ, storile so le svojo dolžnost, ko so ga obvestile. Pristanek na njihovo delo jim je dalo demokratično ljudstvo Tržaškega ozemlja, za čigar napredek se borijo skupno z borbo za napredek vsega človeštva. Od te borbe jih ne more nič odvrtiti in v sebi so globoko prepričane, da so na svetu milijoni iskreno mislečih naprednih žena, ki jim je resnica nad vse. Ko jo bodo spoznale, bodo obsodile delovanje tajništva MFDZ, ki zlorablja njihovo zaupanje. Jugoslovanske žene jim jo pomagajo odkrivati s svojim požrtvovalnim delom za izgradnjo socializma in z borbo za neodvisnost njihove dežele in vseh dežel sveta, ter za pravične odnose med njimi.

V tej njihovi trdi in težki borbi jih me antifašistične žene Tržaškega ozemlja podpiramo z našo dosledno borbo proti imperializmu in proti mahinacijam Informbiroja. Na osnovi Leninovega nauka, ki je za nas dragocen, in na katerega se vedno oslanjamo, se bomo vztrajno borile za pravice delovnega človeka, za enakopravnost žene, za vse večjo utrditev načel demokracije in osvoboditev vsega človeštva. Razkrinkovale bomo nadalje informbirojevske špekulacije, povezavo in sodelovanje z najrazličnejšo reakcijo. Prosvetljevale bomo žene, zato da se vodstvo kominformistične agature in različne reakcionarne stranke ne bodo mogle okoriščati z njihovim neznanjem in jih odtegovati od borbe, ki je edina pravilna. Poglobljale bomo v njih politično zavest, da bodo začutile, kako važen činitelj so v borbi za demokracijo in mir, ki slonita le na pravičnih odnosih med narodi in na njihovi neodvisnosti. To borbo bomo neustrašno nadaljevale in izpolnjevale tako tudi svojo internacionalno dolžnost do svetovne demokratične fronte žena, s katero nas spaja vsa naša borba. V tej svetovni fronti žena smo poleg junških jugoslovanskih žen na prvem mestu v borbi za temelje resničnega miru, kar si lahko štejemo v čast.

Organizacijski referat lov. Marice Skabarjeve

Tovarišice!

Organizacija Antifašistične slovensko italijanske ženske zveze je imela kot množična organizacija v okviru ljudske demokratične fronte veliko in važno vlogo v borbah, ki jih je ta fronta morala voditi proti imperializmu in krajevni reakciji, ki je hotela našemu ljudstvu odvzeti pridobitve osvobodilne borbe, pridobitve, ki so stale toliko žrtve in ki so izpolnile nacionalne in socialne zahteve delovnega ljudstva. Politična pomoč tovarišice Reschitzove ste že izvedele, kaj je naša organizacija predstavljala v borbi bodisi s krajevnega vidika bodisi s mednarodnega.

Mednarodna ženska demokratična zveza je ob priliki priznanja naše organizacije za svojo članico, pravilno izjavila, da predstavlja ASIZZ za žene vsega sveta vzpodbudo in ohrabljevalno podporo proti imperializmu in za mir, da predstavlja nauk, kako se mora boriti, da bi se preprečilo, da bi človeštvo moralo doživeti novo, še hujšo vojno.

Politično poročilo dokazuje poleg tega, da je treba prav antifašističnim ženskam našega ozemlja pripisati veliko zaslugu ob angloameriški imperializmi pri svojem poskusu uresničevanja zaslužnjakih gospodarskih načrtov in načrtov za osvoboditev bližnjemu izvedel opustošenja našega gospodarstva, zlasti pa našo veliko indusirije.

Vsem mora biti jasno, da je prav Marshallov plan tisto konkretno sredstvo za zaslužnjevanje raznih narodnih gospodarstev ali tožnje, da bi ta gospodarstva prilagodil kot dopolnilno gospodarstvo za veliko ameriško proizvodnjo.

Tovarišice! Ne bomo se zadleževala na dolgo na teh problemih, ker jih že politično poročilo obširno pojasnilo in analiziralo. Naša glavna naloga bo, da na čim boljši način analiziramo organizacijske vidike delovanja ASIZZ od osvobodilne borbe do pripravljanja našega ustanovnega kongresa in od razpisov, ko je izšla resolucija informacijske urada ter nato do danes.

Politični položaj našega ozemlja označujejo posebnosti, katere srečujemo v malo katerem delu sveta. Te posebnosti obstajajo v sodelju več narodnosti. To sodelje je v toku razvoja politike italijanskega imperializma in s pojavo fašizma odvzela vse nacionalne pravice slovenskemu in hrvaškemu ljudstvu.

Medtem ko bila dolžnost ASIZZ ob zmagovitem zaključku osvobodilne vojne, ki sta omenjene narodnosti v njihovem skupnem interesu pobesila z italijanskim narodom, imela tudi nalogo, da razvija razvijati pridobitve te borbe ter poglobiti in razvijati slovensko italijansko bratstvo kot eno izmed največjih pridobitev borbe proti nacifašizmu, borbe, ki so jo skupno vodili.

Ob objektivnih pogojih našega ozemlja ni bilo in tudi ni moglo biti druge ženske organizacije, ki bi izražala ta koncept kot temeljno podlago za dosledno in demokratično borbo.

Ali bi mogla izvesti to tako važno nalogo ženska organizacija, če ne bi imela tako globoko političnega značaja? Ali pa organizacija, ki se ne bi brigala in ki se ne bi borila za uresničenje te važne zahteve? Prav gotovo ne!

Vsekakor mora razumeti, da se mora ob objektivnih pogojih našega ozemlja vsaka borba za uresničenje zahtev

naših demokratičnih množic oslanjati na slovensko-italijansko bratstvo. Zaradi tega je treba vsako oportunistično zatrevanje, da je borba za to načelo preprečila naši organizaciji nadaljnje razširjanje, nujno vključiti v ideologijo italijanske buržoazije in rasne superiornosti ter jo zaradi tega odkloniti kot fašistično ideologijo.

ASIZZ je bila ustanovljena zato, da bi izvršila posebne naloge. Osvobodilna borba se je vodila ob najtežjih pogojih. Fronta je potrebovala vsega in oskrbovali jo je moralo civilno prebivalstvo, t.j. prebivalstvo, ki je živelo tudi na okupiranem ozemlju ter je zaradi tega bilo delovanje v tem smislu nevarno. Bilo je nujno, da so organizacije, ki so morale izvrševati te naloge — med temi tudi naša organizacija — slovele na terenskih odborih, ki so bili od vrha do baze povezani z gosto mrežo.

Na ta način je bilo mogoče prispevati v borbi in tudi omogočiti politizacijo množic, na našem posebnem polju na politizacijo žen.

Ali je mogla naša organizacija po končani osvobodilni vojni in z utrjevanjem ljudske oblasti na našem ozemlju ter nato v borbi za obrambo in ohranitev pridobitve te borbe zavzeti nove organizacijske oblike? Prav gotovo ne. In sicer zaradi tega, ker so bile značilnosti borbe v svojem bistvu vedno enake, a revolucionarni duh v napredovanju. Zaradi tega je morala biti organizacijska struktura ista v kolikor je točno izražala voljo in odločnost naših množic, ki so hotele voditi borbo za obrambo — kar so zakonito smatrale za svoje — do kraja.

Žene našega ozemlja so zelo dobro razumele nujnost borbe na politično — organizacijski platformi, na podlagi slovensko — italijanske enotnosti. Z leta 1944 so žene, organizirane v Slovenski protifašistični ženski zvezi postavile temelje za aktiviziranje v borbi v organizacijski obliki. Italijanskih antifašističnih žen. Ustanovljena je bila organizacija DAI (Donne antifasciste italiane) in ti dve organizaciji sta se leta 1945 ob koncu vojne združili in si nadeli ime: Antifašistična slovensko-italijanska ženska zveza.

Na prvem kongresu ASIZZ v februarju 1946 na Reki je bila odobrena iniciativa združitve. Izdelan je bil program, ki je dokazoval visoko stopnjo politične in socialne zrelosti, ki so si jo naše žene pridobile v osvobodilni borbi. Ta program je predstavljal odločen korak k uničenju vsakršne nacionalistične špekulacije, ki sta jo italijanska buržoazija in imperializem izvajala v škodo delovnega ljudstva in v škodo napredka.

Organizacija ASIZZ je bila zaradi svoje dosledno demokratične politične linije in zaradi svoje organizacijske strukture močna organizacija. Zaradi tega je v borbah proti imperializmu, ki je hotel z vojaško intervencijo vzpostaviti stari fašistični red, lahko doprinesla na pozitiven in konkreten način k preprečenju, da bi bila demokratična fronta odrinjena s pozicij, ki si jih je priborila z osvobodilno borbo.

Pri prvih konkretnih napadih imperializma na pridobitve osvobodilne borbe in sicer razpustitev Narodne zaščite, ljudskih sodišč in drugih demokratičnih ustanov, ko je vse naše ljudstvo protestiralo s stavkami, demonstracijami itd., so bile žene organizirane v ASIZZ vedno ob strani delovnega ljudstva.

Razdobje od maja 1945 do ustanovnega kongresa ASIZZ Tržaškega ozemlja je bogato na borbah za težnje našega ljudstva po združitvi k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, težnje, ki bi bile rešile tako narodnostno kakor tudi socialno vprašanje, rešitev, ki bi zajamčila pridobitve osvobodilne borbe, ki jih ogroža angloameriški imperializem, ki je s svojo prisotnostjo utrjeval in rehabilitiral dan za dnem že poraženi fašizem.

V tem razdobju so si sledili dogodki v okviru politične in gospodarske borbe, ki je naše ljudstvo ne bo moglo nikoli pozabiti, ker vsaka bodoča borba tržaških demokratičnih množic se bo morala neizogibno naslanjati na to razdobje. Ni mogoča dosledna borba našega ljudstva, če se v istem času zanikuje pretekla borba.

Samo ljudje, ki so bili nasprotni in ki so iz oportunizma podpirali našo borbo, lahko sedaj zanikujejo pozitivne in napredne rezultate te borbe. Kako ogromne izkušnje si je pridobil naše ljudstvo v tem razdobju. Kako bogate nauke je dala naša borba in ne samo za naše prebivalstvo, pač pa tudi za svetovne demokratične sile, ker vsaka naša akcija, vsako naše gibanje, je imelo in nudilo možnost mobilizacije raznih nacionalnih demokratičnih gibanj.

Imperializem in njegov vpliv na naše ljudi niso si v svoji ofenzivi proti delovnemu ljudstvu upali odvzeti pridobitev osvobodilne borbe, toda njihova akcija se je razvijala na gospodarskem področju. Jasno je postalo za naše delavce, da je angloameriški imperializem potreboval trgov in so prav dobro razumeli, da je bila naša velika industrija konkurent ameriški proizvodnji ter je zato borba za očuvanje te industrije naletela na budnost demokratičnih sil in ob sodelovanju naše organizacije so bili načrti za demobilizacijo industrije preprečeni.

Toda organizacija ASIZZ se ni omejevala na podpiranje borbe na splošnem političnem področju, nikoli ni pozabila na reševanje vprašanj, ki jih vsebuje njen program.

Številne so bile zaradi tega zahteve, ki jih je naša organizacija postavila na dnevni red. Ena od največjih se nanaša na mladino. Ki se ni zaradi vojne mogla naučiti poklica in ki je še vedno prisiljena živeti tja v en dan. Postavljeno je bilo vprašanje pouka kamor spada tudi pravica slovenskega prebivalstva do njegove šole in do značaja pouka na splošno. Borba v obrambo materinstva in otrok, borba proti prostituciji, za članovansko vprašanje, velike demonstracije žena proti brezposelnosti, za očuvanje miru itd.

V isto razdobje spada velika dejavnost ASIZZ na organizacijskem področju. Tržaški mestni odbor ustanovi in aktivizira okrajne odbore. Organizira znatno število sektorskih in baznih odborov. To delovanje je omogočilo nagel razvoj vodilnih kadrov, ki so lahko obvladali vsak položaj, ki je med borbo nastal.

Z organizacijskega stališča je bila organizacija ASIZZ med najboljšimi množičnimi organizacijami, ki so pripadale demokratični fronti. Številne konference in zborovanja označujejo ujeno konkretno delovanje v tem razdobju.

Leta 1945 je bilo njeno delovanje zelo intenzivno. Žene so se udeležile številnih protestnih demonstracij proti vojaški upravi zaradi težkih gospodarskih razmer, v katerih živijo delavci, ter raznih predavanj in zborovanj politično organizacijskega značaja. Med najvažnejšimi so sledeče:

Konferenca vseh aktivistk, ki je bila 31. maja v dvorani «Massima» v Ul. Coroneo, Konferenca AFZ in italijanskih anti-fašističnih žena, ki je bila v gledališču Nazionale, kjer se je sestavil program za razširitev te organizacije in so se postavili temelji za druge kongrese in konference.

Leta 1945 je bilo leto, ki zaradi številnih borb beleži važen datum za politično organizacijsko utrditev naše organizacije, ker je uspela mobilizirati okrog sebe žene vseh slojev, ki so razumele važnost trenutka za življenje našega ljudstva in so navdušeno prispevale k delovanju ASIZZ.

Zato lahko rečemo, da je leto 1945 s svojimi borbami neizpodbitno dokazalo, da je politična linija in organizacijska struktura ASIZZ točno odgovarjala zahtevam naše borbe.

To leto ima še večjo važnost zaradi dejstva, ker je naša

organizacija v novembru prejela uraden poziv mednarodne zveze demokratičnih žena, naj se z desetimi delegatkami udeleži kongresa, ki je bil 26. novembra istega leta v Parizu. Kljub temu, da so se naše delegatke pripravile, da bi s svojo udeležbo prispevale k uspehu tega kongresa, je okupacijska vojaška uprava odklonila potrebno dovoljenje.

Ta kongres, ki je zabeležil novo razdobje v borbi demokratičnih žena vsega sveta, je odobril in potrdil pravilnost našega stališča in je dokazal, da je treba ojačiti borbo na tedanji politični platformi. Ravno ta kongres je vili novega duha in sile našim ženam, ker so čutile v svoji borbi oporo vsega ženskega demokratičnega sveta, čutile so svojo odgovornost v pooblastilu, ki so ga prejele na tem kongresu, da se borijo proti imperializmu in netilem nove vojne, ki so prav na našem ozemlju skušali ustvariti nevarno ognjišče.

V znak protesta proti prepovedi vojaške uprave, da bi potovale v Pariz, so se priredila številna zborovanja in predložile resolucije, ki so izražale upravičeno ogorčenje naših žena. Razen tega je naša organizacija obvestila kongres o postopanju okupacijske oblasti.

Ce pomislimo, da je bila naša organizacija sprejeta v mednarodno demokratično žensko zvezo in da je nekoč vsa svetovna demokratična fronta poznala in podpirala našo borbo na podlagi naše politične linije, spoznamo šele, kako globoko je posegel revizionizem v vodstva posameznih organizacij demokratičnih žena, če ta vodstva zdaj sprejemajo kominformizem in trde, da je bila borba našega ljudstva «sramotna preteklost». Grečo še tako daleč da ignorirajo delavnost žen v Istrskem okrožju, ki konkretno doprinajajo k izgradnji načrtnega gospodarstva, ki bo s stalnim političnim, gospodarskim, socialnim in kulturnim dvigom pripomogla k blagostanju ljudstva. Poleg tega hočejo ignorirati borbeni duh in dejavnost drugih tisočev žen v coni A ki se odločno borijo proti imperializmu za mir in za bratstvo.

Tovarišice, če hočemo popolnoma spoznati, kaj je pomenila naša organizacija v vsem tem borbenem razdobju za naše ljudstvo, moramo vsaj v glavnih obrisih prikazati doprinos naših žena k splošni borbi.

V juliju 1945 — demonstracija pred sedeži ZVU in SEPRAL-a in pred Ljudskim domom v znak protesta proti nevdržnim življenjskim pogojem delavcev; angleška vojaška policija je žene razgnala. September 1945 — protest proti rekviziciji šol in zavetišč v katerih so naše žene prostovoljno oskrbovale tisoče delavskih otrok.

Zadnji teden oktobra 1945 — tisoči žena večkrat protestirajo in zahtevajo kruha; zaradi surovega nastopa angleške vojaške policije je bilo več žen pretepenih in ranjenih.

November 1945 — v znak protesta zaradi kršitve narodnostnih pravic Slovencev se naše žene junaško branijo pred angleško vojaško policijo in se kljub surovosti policajev odločno branijo, predno jih aretirajo.

December 1945 — naša organizacija odločno protestira pri ZVU in zahteva, da se hiša mučenec v via Ghega spoštuje in se ne spreminja v vojaške urade.

Leta 1946 — protestna pisma in zborovanja ker ZVU ni dovolil, da bi se kongres naše organizacije vršil v Trstu; kongres je bil nato februarja istega leta na Reki.

Ob prihodu medzavezniške komisije, t. j. v marcu 1946 je civilna policija poleg drugih tovarišev ubila tov. Genzo Marijo; policija je hotela preprečiti ljudstvu, da bi izobesilo zastave, ki bi pokazale njihove pravične zahteve. Ljudstvo se je dvignilo in proglasilo protestno splošno stavko in naše žene so bile v prvi vrsti te borbe, ki je bila borba za zmago stvari, za katero so se toliko borili in za katero je bilo prelito toliko krvi.

Od 25. maja do 2. junija 1946 je naša organizacija razvila veliko delavnost za «Teden otroka — žrtve vojne», ki ga je razpisala mednarodna demokratična ženska zveza. V tem času so se žene odlikovale tudi na kulturnem področju. Tisoči otrok so našli tolažbo in veselje v raznih prireditvah, ki jih je organizirala ASIZZ.

Od 19. do 22. junija so bili številni sprevodi in protesti

tisočev in tisočev žena po tržaskih ulicah in trgih, na katerih so žene zahtevale kruh, delo in obnovo.

30. junija 1946 je tržasko delovno ljudstvo skupno z vsemi demokratičnimi silami našega ozemlja doživelo najhujšo provokacijo po vojni. Pod pretvezo kolesarske krožne dirke po Italiji, ki bi naj prišla tučji v Trst, je skušal neofašizem razbiti vse sedeže naših organizacij in jim zadati tako smrtni udarec, da bi spremenil razmerje sil, ki se je v Trstu nagibalo odločno na našo stran.

Ta napad bi naj vplival na delegate Združenih narodov, ki so se zbrali v Parizu, da bi sklepali o mirovni pogodbi z Italijo. Naše ljudstvo je odgovorilo takoj in odločno. Velika dvanaajstdnevna splošna stavka pomeni najsvetlejšo stran v zgodovini našega demokratičnega gibanja.

Ta stavka ni le ohranila obstoječega razmerja sil, temveč ga je še spremenila v našo korist. Ob tej priliki so bile žene v prvih vrstah z delavci in so dale občudovanja vredne primere revolucionarnega duha, požrtvovalnosti in predanosti.

V januarju 1947 je ASIZZ sprejela vabilo MFDZ, naj se udeležijo zasedanja glavnega odbora v Pragi. Na zasedanju je naša delegatka prikazala položaj v katerem smo vodile borbo. Zasedanje je njeno poročilo soglasno odobrilo in nas s tem vzpodbudilo za nadaljnjo borbo.

Februarja 1947 je bila v kinodvorani «Massimo» konferenca delovnih žena, ki je poudarila težke življenjske pogoje te velike skupine žena in sklenila postaviti na številnih sestankih zahteve po ženskih pravicah, ki jih je fašizem toliko let zanikal in na katerih rešitev se je naša organizacija do konca borila. Na tej konferenci so delovne žene pokazale svojo predanost organizaciji; konferenca je mnogo doprinesla k razširjanju in krepitevi ASIZZ.

8. marec 1947, mednarodni ženski praznik je dobil našo organizacijo v borbi, ki je hotela doseči od ZVU in delodajalcev, do se ta dan prizna kot plačan praznik. Kljub vsej podpori delavcev ZVU in delodajalski razred nista hotela popustiti. To pa ni moglo preprečiti, da se ne bi svečane konference v kinodvorani «Alabarda» udeležili na tisoče žena, ki so se z navdušenjem zavezale, da bodo nadaljevale borbo za svoje zahteve.

30. november, dan miru, je bil za žene delaven dan. V tednu pred tem dnem so se vršile okrajne konference, ki so poudarile važnost tega dne in njegov pomen v borbi miroljubnih narodov. V istem času se je pokazala potreba po razširitvi naše organizacije z izvolitvijo novih terenskih odborov; žene pa so podpisovale resolucije za mir in jih pošiljale na OZN.

Leta 1948 je pomenilo velik preobrat naše organizacije. V tem letu se je morala vsa naša politika v skladu s tem pa tudi naša organizacija preurediti zaradi ustanovitve STO-ja. Zaradi tega je moral kongres, ki smo ga pripravljale, padati točen obračun opravljenega dela in pokazati pot v bodoče borbe, ki so obetale biti težke.

Jasno, je bilo da so imperialisti sicer podpisali mirovno pogodbo z Italijo, ki je določala ustanovitev STO-ja, da pa nimajo namena to pogodbo tudi spoštovati. Zaradi tega je bila naloga naše fronte, predvsem pa naše organizacije, da se bori za spoštovanje mirovne pogodbe.

Predkongresna delavnost se je začela že v januarju 1948 in je slonela prav na tej politični liniji; poleg tega so se žene pripravljale na še hujšo borbo za rešitev gospodarskih in socialnih vprašanj, ki zadevajo naše prebivalstvo.

Če so se že poprej tu in tam kazale bolj ali manj oportunistične tendence, so te tendence prav v predkongresni dobi prihajale vse bolj jasno na dan; predstavnice teh tendenc so skušale vtisniti vsej predkongresni delavnosti pečat kompromisarstva, linijo ki bi morda utegnila biti pravilna v italijanskem političnem položaju, medtem ko bi pri nas pomenilo kapitulacijo, če bi postavili borbo ASIZZ na platformo UDI-a (Zveza italijanskih žena).

Delavnost kominformistik z ASIZZ, kot so bile Marija Casali (Carletta), dr. Laura Weiss, Vera Husu in druge, je bila že takrat na liniji KPI, ki se je glede tržskega vprašanja postavila na objektivno nacionalistično stališče. Naravno je bilo, da so se ob ustanovitvi STO-ja, ki je pomenila korak

nazaj v borbi za uresničenje naših osnovnih zahtev, pojavili oportunistični in kapitulantski elementi še bolj kot poprej.

Ustanovni kongres KP STO je popolnoma pravilno opozoril demokratične sile na nevarnost, ki so jo pomenili oportunisti vseh vrst s svojimi poskusi izkoriščanja nastalega položaja. Zaradi tega je treba delavnost teh elementov uvrstiti v razkrojevalno delo, ki ga je na škodo našega demokratičnega gibanja vršil Informacijski urad KPI v Trstu in ki so ga vršile skupine «priateljev ljudstva», ki so se zbirale okoli informacijskega urada in lista «Informatore del popolo». Zaradi tega lahko mirne duše trdimo, da so tendence, ki so se razhajale s politično linijo ustanovnega kongresa KP STO, pomenile kapitulacijo pred razrednim sovražnikom.

Tendence, ki so jih sedanje kominformistke že takrat vnašale v našo organizacijo so bile samo priprava na likvidatorsko linijo, na katero je po resoluciji Informbiroja šel Vidali s svojo družbo. Treba je bilo premagati ne majhne težave, da smo preprečile, da ni že ustanovni kongres postal začetek likvidacije naše organizacije. To dokazuje tudi dejstvo, da na tem kongresu ni bilo mogoče podrobno obravnavati organizacijskih vprašanj.

Kljub vsemu pa je ustanovni kongres, ki se je vršil od 6. do 8. marca 1948, pomenil dokaz sile naših žena, kot ga še nismo videli. Kongres in navdušena udeležba sto in sto žena na kongresu ter tisočev žena pri delu za kongres na čast kongresu so pokazali, da je naša politična in organizacijska linija pravilna in da je bilo treba nadaljevati delo prav na tej liniji.

Redkokdaj je bilo videti tako navdušenje, nele med ženami, temveč tudi med vsem ljudstvom, za kak kongres. Prav to dejstvo bi moralo dati misliti našemu kominformizmu o škodi, ki jo je napravil naši organizaciji in demokratičnemu gibanju sploh.

Ne bodo odločevala razna pismena in ustna zagotovila in izrazi solidarnosti, ki jih tajništvo MDFZ pošilja kominformistkam za borbo na našem ozemlju. Pri tem odločuje le konkretna borba, mobilizacija najširših demokratičnih množic. — Tista značilnost, ki je bila odlika vse naše politične protifašistične in protiimperialistične borbe.

Na osnovi programa, ki je bil določen na tem kongresu, je ASIZZ ojačala svoje organizacijsko delo in mobilizirala številne žene z geslom borbe za mir in z zahtevo po volitvah na našem ozemlju.

Kmalu po kongresu, t. j. v prvem tednu aprila, je bilo pri Sv. Jakobu veliko zborovanje pod geslom «Za obrambo miru». V istem mesecu se je vršila konferenca v tiskarskem krožku, kjer je naša organizacija izrazila svojo solidarnost s španskimi ženami, ki jih preganja Francov fašizem.

15. maja je bilo veliko zborovanje na trgu Tra i Rivi v Rojanu; zborovanje je zahtevalo od ZVU naj razpiše volitve.

18. junija se je vršila konferenca, ki je odobrila sklepe izvršilnega odbora MDFZ v zvezi z vprašanjem miru itd.

20. junija je ASIZZ organizirala v Trebčah velih shod, da bi potrdila voljo žena in vsega prebivalstva, da se bori za demokracijo, za pravični mir in da utrdi enotnost med mestom in podeželjem.

Politično - organizacijske slabosti, ki so obstajale v latentnem stanju, so zadobile konkretno obliko borbe proti oportunistično - organizacijskim temeljem ASIZZ ko je bila objavljena resolucija Informbiroja.

Ta resolucija je v bistvu dvignila in okrepila kapitulantske in likvidatorske težnje, ki so se pokazale že v pripravah za ustanovni kongres. Sedanji voditelji tržskega kominformizma so izkoristili svoje vodilne vloge, zlasti v naši organizaciji in so jo postavili celo v službo kominformizma, da bi se kominformizem ukoreninil med našim ljudstvom zlasti med ženami.

Kominformistični voditelji so se dobro zavedali, da je treba postopati hitro, da je treba izkoristiti omotico, ki jo je resolucija povzročila med našim ljudstvom; zavedali so se, da bi vsaka zakasnitev pomenila oviro za izvajanje njihovih

načrtov likvidacije vsega demokratičnega gibanja. Naša organizacija, ki je bila z organizacijskega stališča ena najboljših množičnih organizacij in ki je bila med onimi, ki so bile kar najbolj povezane z ljudstvom, je pomenila kominformistom eno izmed glavnih sredstev za razbijanje vsega demokratičnega gibanja.

Seja glavnega odbora v juliju 1948 je bila krona razdiralnega dela na terenu in je pokazala, kako daleč gre kominformistični bes proti vsemu onemu, kar je ostalo zvesto pretekli borbi, kar je ostalo zvesto narodnoosvobodilni borbi. Način, kot so nam tovarišice Rupena, Reschitz, Bole, Košovel, Beltram, Cebolin, Kocijančič, Plesničar in druge članice izvršilnega odbora opisale to sejo, na kateri so bile izključene, dokazuje, da smo videli pravilno in da pomeni resolucija Informbiroja za vse naše demokratično gibanje veliko nesrečo. Omenjena seja pomeni začetek nove faze v obstoju ASIZZ, tako s političnega kot organizacijskega stališča.

Tovarišice, ki so bile izključene niso priznale izključitve, ker so dokazale, da to pomeni kršenje načel in statuta tako naše organizacije kot tudi MFDZ. Izjavile so, da bodo storile vse, da bi iz ASIZZ spet naredile ono borbeno organizacijo, ki se je odlikovala že v času osvobodilne borbe in nato v borbi proti imperializmu.

Označile so kominformistične voditeljice kot frakcionistične in razbijaške elemente, obenem pa obljubile, da bodo posvetile vse svoje sposobnosti in vse svoje delo reorganizaciji organizacije in razčiščevanju pojmov v vsem demokratičnem gibanju, zlasti pa med ženami.

Tovarišice, ki so jih izključili iz izvršilnega odbora, so se izjavile za tako zvano resolucijo manjšine, ki jo je zastopal tov. Babič in ki je postavila, kot prvo in osnovno točko ohranitev enotnosti demokratičnih organizacij. Poleg tega niso hotele odobriti in podpisati pismo, ki je pozivalo jugoslovanske anti-fašistične žene k borbi proti njihovim voditeljem.

Ce je kominformizem, kot smo ugotovili, povzročil težko škodo demokratičnemu gibanju cone A STO-ja, je bilo to v coni B po zaslugi budnosti delovnega ljudstva, ki je s političnimi, gospodarskimi, socialnimi in kulturnimi pridobitvami po zaslugi Osvobodilne borbe in ljudskih oblasti, preprečeno. K temu je pripomoglo tudi globlje poznavanje problemov izgradnje socializma v FLRJ.

Diferenciacija med doslednimi demokrati in med protirevolucionarnimi oportunističnimi kominformisti je nastala skoro avtomatično takoj po objavi resolucije Informbiroja.

Eden izmed glavnih razlogov, zaradi katerih je cona B STO-ja lahko takoj po resoluciji izboljšala svoj položaj z vsakega stališča je v tem, da je bilo mogoče prav po zaslugi resolucije razkrinkati in izolirati sovražnike ljudske oblasti, sovražnike delovnega ljudstva, med katerimi je bila tudi ena največjih predstavnikov kominformizma v coni B, Loretta Burlini, tajnica okrožnega odbora ASIZZ za Istro.

Tovarišice, ki so ostale zveste borbi in programu ustanovnega kongresa, se niso ustavile in pričakovale razčiščenja, temveč so pravilno razumele, da je treba iti po poti trdega dela za reorganizacijo in razčiščevanje, kajti vsako oklevanje bi pomenilo popolno likvidacijo naše organizacije. Bilo je potrebno ne le organizirati okrajne sektorske in terenske odbore, temveč tudi seznaniti MFDZ z dejanskim položajem, ki je nastal pri nas zaradi objave resolucije Informbiroja. Tajništvu MFDZ je bilo poslano odprto pismo, ki je razkrinkalo frakcionaško in razbijaško delovanje raznih kominformističnih voditeljev in ki je zahtevala odpoklic Marije Bernetič — Marine in Lorette Burlini kot predstavnic žena našega ozemlja v glavnem odboru MFDZ.

Na konferenci ASIZZ, ki je bila v Izoli septembra 1948 je bilo odobreno in sprejeto, po vsebini in v obliki, pismo, ki je bilo poslano MFDZ. Sklenjeno je bilo, da je treba podpreti vsebino pisma z zbiranjem podpisov. Zbranih jih je bilo nad 10.000. Od takrat je naša organizacija v težkem delu za reorganizacijo. Bilo je treba predvsem poiskati vse one žene, ki so bile nekoč aktivne, ki pa so se pasivizirale, ker niso mogle spreje-

ti resolucije Informbiroja, ker so čutile, da ne predstavlja resnice o socialistični Jugoslaviji. Treba jih je bilo nato usmeriti v konstruktivno delo, ki naj spravi našo organizacijo na višino kot nekoč.

Pri uresničevanju tega načrta je mnogo pripomogla mobilizacija žena na konkretnih problemih. V oktobru je na primer številna organizacija naših žena protestirala pri ZVU, ker je hotela repatriirati nekaj mladih Grkov, ki so zbežali pred Caldarisovim fašističnim terorjem, čeprav jim je Jugoslavija ponudila zatočišče.

Ta dogodek je povzročil še večjo diferenciacijo med dosledno borbo naše organizacije in tržaškim ter italijanskim kominformizmom, ki se je omadeževal s sokrivdo pri repatriaciji mladih Grkov s sokrivdo za posledice, ki si jih lahko predstavljamo.

K diferenciaciji in k nadaljnji aktivizaciji naših žena je pripomoglo tudi vprašanje osebnih izkaznic, ki je še jasneje pokazalo, kakšne cilje zasleduje kominformizem v Trstu. Na tem primeru se je kar najjasneje pokazala izdaja nad slovenskim življenjem.

Demokratične, predvsem pa slovenske žene so globoko razumele, da ne zadostuje splošna kritika kominformizma, temveč da je potrebna dosledna borba s pomočjo konkretnega organizacijskega dela, ki naj usposobi ASIZZ in vse demokratično gibanje za borbo tudi proti temu novemu sovražniku, likvidatorskemu in protirevolucionarnemu kominformizmu.

Reorganizacija se je razvijala dovolj zadovoljivo. Široka udeležba naših žena na plenarnih v decembru, kjer so diskutirale in izdelale nove organizacijske oblike za organizacijo vse večjega števila žena in obenem sklenile zbrati tisoče podpisov s katerimi bodo pred OZN zahtevale ohranitev miru in omejitev oboroževanja.

Ker se je bližal božič je naša organizacija, zvesta tradiciji, da morajo biti tudi otroci našega ljudstva deležni daril, da vsaj naši najmanjši ne bi občutili razdora v demokratičnem gibanju, tolmačila čustva naših žena in širokih množic in predložila predstavnicam vidaljevske frakcije, naj se ustanovi enoten odbor, ki naj opravi vse delo v zvezi z božičnim obdarovanjem otrok.

Ceprav je bil predlog odbit je naša organizacija, ki je med tem že začela z zbiranjem, izročila vodstvu Vidaljeve frakcije ASIZZ 200.000 lir.

Ta dogodek obenem pa razdeljevanje daril, ki je bilo pristansko in sektaško, sta doprinesla k temu, da je mnogo žena razumelo pravilnost našega stališča. Sledilo je delo za zbiranje novih prispevkov in za pripravljanje noveletne jelke, ki jo je organizirala naša organizacija, da bi popravila krivico, storjeno stotinam otrok. Ta akcija je pomenila nov razvoj naše organizacije.

Konkretni rezultati dela za reorganizacijo so postali vidni na konferenci, ki je bila 23. januarja 1949 na Proseku, čeprav so kominformistični elementi s sodelovanjem civilne policije poskušali konferenco preprečiti. Konferenca pa se je pa kljub temu vršila ob široki udeležbi in dokazala visoko stopnjo politične zrelosti naših žena in voljo do nadaljnje borbe za še večjo politično in organizacijsko krepitev ASIZZ.

Na tej konferenci so diskutirale o vprašanjih, ki so se postavile pred nas v zvezi s bližnjimi upravnimi volitvami v Trstu. Udeleženske konference so navdušeno pozdravile ustanovitve Italijansko-slovanske ljudske fronte, katere sestavni del je ASIZZ. Poleg tega je konferenca izdala poziv k enotnosti demokratičnih sil na bližnjih volitvah, poziv za praznovanje 8. marca, mednarodnega praznika žena in za praznovanje 1. maja, praznika vsega delovnega ljudstva.

Konferenca je sklenila izvesti široko akcijo mobilizacije na osnovi teh problemov. Vršili so se številni okrajni krajevni plenumi. Udeleženske so izglasovale nove resolucije, ki so odpravljale poziv k enotnosti, ki ga je formulirala konferenca na Proseku.

V tem duhu je bila tudi velika manifestacija 8. marca v Skednju. Tudi tu je kominformizem s pomočjo policije hotel preprečiti proslavo. Vse grožnje in pretepi niso ustrašili naših žen in otrok in škedenjska dvorana je bila premajhna, da

bi sprejela ne samo prisotne žene, temveč tudi one, ki jim je policija prepovedala vstop.

8 marec 1940 pomeni važen mejnik v reorganizacijskem delu ASIZZ. Rajonski in terenski odbori se razvijajo in ojačajo. Resnost s katero so se naše žene posvetile delu, diskutirale in reševale probleme, dokazuje, da je bila začeta borba pravilna in da jo je treba še ojačiti.

Poleg reorganizativne delavnosti ni naša organizacija pozabila na ojačanje zvez s socialistično Jugoslavijo. Naše žene dobro vedo kakšno važnost imajo direktne zveze z državo, kjer vse sile sodelujejo pri gradnji nove družbe in kjer bo imel delavski razred zagotovljeno bodočnost v miru in blagostanju.

Tu moramo omeniti obisk raznih delegacij naših žena po tovarnah, jastih, otroških vrtcih, zadrugah in raznih industrijskih objektih v gradnji nadalje obisk z obdarovanjem grških otrok — žrtve monarhofašističnega terorja itd.

To dejstvo je doprineslo k političnemu in organizacijskemu ojačanju ASIZZ, ker so se naše žene prepričevale vedno bolj o resnici v Jugoslaviji in tako lahko spoznale da ta ni taka kot jo opisuje kominformistična propaganda.

Marca meseca so bile številne rajonske in vaške konference kjer so razpravljale o problemih mirovne pogodbe ter Marshallovega plana ter so bile ob koncu sprejete tudi tozadavne resolucije.

Približeval se je 1. maj in naša organizacija je kot članica odbora doprinesla mnogo za njegovo izvedbo. Naše žene so se izkazale tako pri zbiranju fondov kakor tudi pri izdelovanju stoterih televizijskih oblik. Tači to delo je pripomoglo k ojačanju in razširjenju organizacije.

Se posebno so se naše žene izkazale med volivno kampanjo. To dejstvo je potrdilo poštrevanost in zatajevanje, ki živi v našem narodu. Volitve so se bolj potrdile težko škodo, ki jo je povzročila našemu demokratičnemu gibanju resolucija IU. Naša organizacija je tudi izvedla izredno delo v pripravljanju političnih kolonij za otroke naših delavcev. To delo je konkretno dokazalo, da je naša organizacija premostila krizo, ki je nastala ob objavi resolucije IU. Poleg tega je dokazala pravilno politično organizacijsko postavko, da je mogoče aktivizirati široke mase žena v borbi z našim politično socialnim programom.

Kljub raznim težkostem in posebno kljub kominformistični kampanji ki je med našimi ženami propagirala o nevarnostih katerim bi bili izpostavljeni otroci, smo lahko poslali v kolonije približno 1250 otrok. Brez nadaljnjega je ta rezultat pozitiven in zadovoljiv. Da se je s tem delom nekoliko napredovalo v razjasnitvi jugoslovanskega problema, dokazuje dejstvo, da so bile mnoge prošnje za politične kolonije zaradi pomanjkanja prostora odbite. Vse organizacijsko delo je ob tej priliki pripomoglo k nadaljnjemu ojačanju naših vaških odborov in na tej bazi ter v novem duhu pripravilo naše žene k reševanju ostalih problemov.

KP STO se je pripravljala za drugi kongres, ki je bil v Izoli oktobra 1940. Naše žene so spoznale, da samo z obstojem močne KP, ki skloni na temeljih marksizma-leninizma in ki odločno nastopa v borbi proti vsem sovražnikom delavskega razreda, lahko obstaja in se razvija organizacija kot je ASIZZ.

Temelji na katerih stoji naša organizacija so oni temelji, ki jih more in hoče dosledno braniti samo KP, to je slovansko-jugoslovansko bratstvo popolna emancipacija žena na vseh poljih, brezpogojna pomoč za rešitev materinskih in otroških problemov, pomoč osnovnim pravicam delavskih žena, za enako delo enako plačilo itd. itd.

Naša organizacija je, da bi ojačila in poglobila ljubezen našega naroda do KP, sklicala številne seje in plenuma, kjer so razpravljale o problemih drugega kongresa KP STO, kakor tudi o problemih, ki se tičejo programa ASIZZ.

Naše žene so na teh sejah in plenarjih izkazale vse zaupanje Komunistični partiji in obljubile vso pomoč za realizacijo programa, ki ga je postavil kongres.

Kongres KP STO je pomenil nov mejnik v izgradnji naše

demokratične fronte in je naša organizacija našla nov duh za ojačanje borbe na vseh poljih.

Sile, ki so jih žene zajele iz drugega kongresa KP so pokazale pozitivne in zadovoljive plodove v novi iniciativi nove letne jelke, ki je nadomestovala tradicionalni božični otrok. Vse priprave in razvoj tega dela so bile izvršene v duhu programa II. kongresa KP.

Na številnih sejah so naše žene sprejemale program Partije ter se obvezale, da bodo na njeno čast delovale za zbiranje fondov, igračk, oblik, v pripravljanju kulturnih prireditev itd. v prid noveletne jelke.

Ta iniciativa predstavlja politični in organizacijski uspeh naše organizacije. Prav na tem polju so naše žene lahko ponovno uvidele kakšen je značaj in cilj voditeljev Vidaličeve kominformistične frakcije.

Prav noveletna jelka je razkrinkala kominformistične papore, da so bile žene naše organizacije podvržene gtežaskemu delu. Če pregledamo rezultate naše organizacije in one frakcionistične, lahko izjavljamo, da je beseda »težasko« simptom skrajnega opozitizma, vržena z namenom, da bi našim ženam kretala zadoščenje videti nekega dne kako tisoči in tisoči otrok naših delavcev združeni uživajo ta njihov veliki praznik.

Ni mogoč v takem položaju kakor je naš, to je, pod kapitalističnim pritiskom, obstoj neke dosledne demokratične organizacije, ki za realizacijo svojih ciljev ne bi zahtevala od svojih članov stalnega in intenzivnega dela.

V režimu kakršen je naš, samo buržoazne organizacije lahko dosežejo svoje cilje brez stalnega sodelovanja svojih članov.

Buržoazija ima v rokah državno oblast in z izžemanjem lahko doseže svoje cilje, ki ne bodo nikoli in v nobenem primeru v interesu delavskega razreda.

Zaradi tega spada »težasko delo«, kateremu so bile po kominformističnem mišljenju podvržene naše žene, med sestavke buržoazne ideologije.

Naša organizacija ni niti pozabila političnih pripornikov. Nasprotno se je ta akcija zaradi ojačenega zbiranja živij in fondov zelo zadovoljivo razvila, tako da smo poleg hrane, ki je bila poslana dvakrat tedensko, lahko dali družinam pripornikov še mesečno denarno pomoč.

Na ta način so se naše žene oddolžile onim, ki so zaradi še vedno veljavnih fašističnih zakonov prisiljeni trpeti po ječah za zločine, ki jih niso izvršili.

Po vsem pa je potrebno tudi pregledati še nekatere napake.

Predvsem občitimo pomanjkanje kadrov. To pomanjkanje pa ne zavisi od objektivnih, temveč od subjektivnih faktorjev. Mnogo naših žena, zmognih za delo v vodstvu, odklanja sprejem nalog pod pretvezo nesposobnosti. Proti tej tendenci se je treba vsakakor boriti. Naše žene morajo razumeti, da se slabe ne rodi z določenimi karakteristikami, temveč se teh priči med praktičnim delom, četudi bi v začetku nastale napake.

Morajo razumeti, da ne z odklanjanjem nalog, temveč s sprejemom teh si s trdnjo voljo do dela bomo premostile razne pomanjklivosti v naši organizaciji.

Druga pomanjkljivost naše organizacije je prepočasni nastop v nekaterih sektorjih našega ozemlja; to pa posebno velja za naše vasi.

Kljub temu da je v mnogih vaseh politično objektivni položaj v naš prid, ni znala naša organizacija nastopiti v organizativnem smislu. Tem ženam vasi moramo pomagati in tudi z njihove strani je potrebna dobra volja za ustanovitev vaških odborov, kjer se ne obstajajo in za večjo aktivnost v onih, kjer že obstajajo.

Ena izmed največjih napak, ki smo jih opazile pri reorganizaciji ASIZZ in ki je v neposredni zvezi z ojačenjem te, je vsekakor sektaštvo ki nam v določenih trenutkih zakrije realni pogled na obstoječi položaj.

Vzroke tega sektaštva lahko iščemo v dejstvu, da nekatere žene ne razumejo značaja naše organizacije. Mislijo, da je za pripadnost k ASIZZ potrebna kaka posebna sposobnost, da je za pripadanje k njej potrebno biti komunisti ali simpatizerji, docim je znano, da zahteva naša organizacija od

svojih članov samo protifašistično zavest in vdanost stvari delovnega ljudstva; to je najmanjši skupni imenovalec, na katerem se vsi odkriti demokratje lahko in se morajo zediniti. Prav na podlagi teh pojmov se spoznavajo prava antifasistična čustva. To pomeni, da ni mogoče biti antifasist z besedami, pač pa z dejanji.

Naše žene morajo razumeti, da se mora naša organizacija razširiti in mora zaradi tega zajeti najširše plasti žena.

Sektaštvo je postalo še globlje po resoluciji Informbiroja. Razumeti je treba, da je v vrstah tukajšnjega kominformizma mnogo ljudi, ki so v tej vrstah v dobri veri. Bišva kominformizma ni tako lahko odkriti. So žene, ki sledijo kominformistični liniji, nekatere iz sentimentalnosti do ZSSR, druge iz bojazni pred moralnim in fizičnim pritiskom s strani belih zagriženih kominformistov.

Potrebno je torej boriti se proti vsem sektaškim pojavom. Prav na področju kominformizma bomo dosegli najboljše uspehe, ko bomo popustili sleherno sektaško pozicijo glede tega.

Sedaj mora biti vsem jasno, da je tukajšnji kominformizem zgubil ves kredit med širokimi demokratičnimi množicami, posebno po stavki industrijskih delavcev, ki je pokazala na vezi kominformizma s tukajšnjo in italijansko iredentično in šovinistično buržoazijo. Zato nam tudi to dejstvo omogoča, da poglobimo naše vezi z onimi tovarišicami, ki so razumele kominformistično izdajstvo. Ponavljam, da bo brez borbe proti sektaštvu možno doseči prav majhne rezultate.

Drugi činitelj, ki je preprečil širšo aktivizacijo naših žena, predstavlja dejstvo, da se naša organizacija zaradi postritve politične borbe ni mogla posvetiti dovolj konkretno in sistematično izpopolnitvi organizacijskega sistema. Potrebno je torej, da posvetijo temu odbori na bazi, sektorski okrajni in mestni, največjo pažnjo. Potrebno je, da se na vsakem sestanku pomeznih odborov postavi na dnevni red vprašanje izpopolnitve organizacijskega sistema, ki je za ASIZZ velike važnosti.

Kot perspektiva za nadaljnje delo na organizacijskem področju se mora določiti kot prva stvar ojačenje kampanje za razširitev naše organizacije.

Objektivni pogoji na našem oženju dejansko obstajajo in so ugodni za kvantitativno in kvalitativno razširitev. Naše žene morejo, če to hočejo, osebno ugotoviti resnico o gornjem, te če vztrajno diskutirajo med ženami. Pri stalni zaostritvi borbe čutijo vedno nove plasti prebivalstva potrebo borbe v obrambo gospodarskih, socialnih in narodnostnih pra-

vic. Zato je treba v čim krajšem času privedi našo organizacijo na isto raven naše politične linije. Delo, ki nas čaka, je zelo obširno. Sovražnik delovnega ljudstva bo na vse načine skušal preprečiti izvedbo naših načel.

Kominformisti bodo ojačili svoje akcije proti naši organizaciji, toda vsaka akcija teh ljudi se bo dejansko obrnila proti njim samim.

Zato bo naša borba trda in tega ne zanikujemo. Toda prepričane smo, da bo zmaga prej ali slej naša, ker ni mogoče, da ne bi resnica in pravica zmagali.

Svesti si opore, ki jo bomo vedno imele od jugoslovanskih tovarišic, ki s tolikim navdušenjem prispevajo k graditvi socializma v svoji državi, v svesti si izkušenj tako na političnem kakor na organizacijskem področju, ki jih bo naša organizacija lahko pridobila iz stalnih stikov s temi tovarišicami, bomo uspele prenesti vse težkoče, na katere bomo naleteli na naši poti.

Naša organizacija nima važnosti samo sama zase, pač pa bo moral biti naš zaled v spodbudo in napotilo drugim ženam sveta, posebno ženam Italije, da začnejo pravilno borbo proti ozkim interesom, ki so se vrinili med interese svetovnega naprednega demokratičnega gibanja.

Ta II. kongres, ki ima veliko važnost za žene našega ozemlja, mora dokazati, da se ni mogoče dolgo igrati z interesi ljudstva. Kakor so bile žene združene v borbi proti nacifasizmu prej in v borbi proti imperializmu pozneje, tako bodo morale biti združene proti revizionističnemu kominformizmu, ki objektivno služi sovražnikom delovnega ljudstva.

Zato bo samo z odločno borbo, s pojasnjevanjem med ljudstvom in s konkretnim razkrinkavanjem kominformistične politike možno vzpostaviti homogenost sil našega demokratičnega gibanja ter se s tem odločno upreti težnjam imperializma.

V ta namen je potrebno, da se naše žene pogobijo v znanju političnih in ideoloških vprašanj, ki so na dnevnem redu tako na krajevnem kakor na mednarodnem področju.

Samo tako bomo lahko razumeli obširnost in globino dogodkov, ki se razvijajo in njihovo zvezo z našimi socialnimi in gospodarskimi problemi, ki nas stalno obdajajo.

Zivimo v zgodovinskem razdobju, ki je zelo važno za zgodovino človeštva. Odvisno bo od razumevanja, ki ga bodo narodi imeli za sedanjí čas, ki ga preživljamo, da bo stvar demokracije in miru lahko zmagala.

Naj živijo žene vseh narodov, ki se bore za zmago resnice, miru in demokracije!

Belo in naloge ASIŽZ v coni B Tržaškega ozemlja

(POLITIČNO - EKONOMSKO POROČILO TOV. ŽIVE BELTRAM)

Mednarodni politično pravni položaj je določil današnji coni B lastno smer razvoja, različno od cone A že z dogovorom Tito-Aleksander; ozemlje ki sedaj predstavlja Istrsko okrožje je ostalo pod upravo J. A., kar je pomenilo, da so pridobitve NOB zavarovane in da je odprta pot za njihovo razvijanje in poglobljanje. To bistveno važno dejstvo se ni spremenilo, ko je bila s podpisom mirovne pogodbe cona B kot del nastalega STO-ja odrezana od Jugoslavije. S tem je bil presekani normalni razvoj ljudski oblasti in gospodarstvu na tem ozemlju, vendar ni bil ta razvoj ustavljen. Potem ko je naše delovno ljudstvo pod vodstvom svoje KP sprejelo to odločitev v trdni veri, da s tem doprinese potrebno žrtev za utrditev miru v svetu, je vložilo vse svoje sile v to, da si v teh novih pogojih, t. j. v okviru določenih mirovne pogodbe ohrani dotedanje pridobitve in da najprej novih poti za njih razvijanje. Dejstvo, da se utrjevanje ljudske oblasti ni prenehalo po priznanju STO-ja, nasprotno, odločno je prehajalo tudi na področje gospodarstva, je pomenilo, da je enotno delovno ljudstvo, ki je odločno branilo svoje pravice in pridobitve, sposobno uresničiti v Sto-ju svoje zahteve. Ta zavest je vlivala zaupanje v lastne sile in vero v bodočnost ne samo demokraciji, temveč prav tako tudi cone A.

V takem času in razpoloženju se je vršil ustanovni kongres ASIŽZ STO-ja. Zastopnice žena iz cone B so prinesle na ta kongres svoje izkušnje in nove probleme svojega dela in so pričakovale od žena celotnega STO-ja, da presodijo, če je bilo naše delo pravilno in da skupno izdelamo smer za nadaljnje delo.

Odkar obstaja med cono A in B tega ozemlja črta, ki loči dva sistema, dve nasprotujoči si smeri razvoja, ima tudi organizacija antifašističnih žena, Slovenk, Italijank in Hrvatice v coni B v okviru protimperialistične borbe demokratičnega prebivalstva celotnega STO-ja svoje točno določene naloge: z ljudsko oblastjo so ženam Istrskega okrožja od zmage nad fašizmom dalje zagotovljene tiste pravice, za katere se žene cone A in vseh dežel, kjer je še na oblasti izkoriščevalska manjšina, borijo. Med osnovne principe, na katerih stoji ljudska oblast spada enakopravnost žena na vseh področjih družbenega življenja. In nam enakopravnost ni bila podarjena samo principu na ljubo. Če bi bilo tako, ne bi vedele kam ž njo, ker bi bile nepravilne, nezrele zanjo in bi ostala samo na papirju. Naša enakopravnost je priborjena v borbi zavednih in požrtvovalnih žena v vrstah borcev proti fašizmu. Z zmago nad fašizmom je postala zakon, ki se je začel takoj in dosledno izvajati. Kot je zmagovito delovno ljudstvo pometlo z vsemi zakoni, predpisi in navadami, ki so pomenili neenakopravne odnose med tu živečimi narodnostnimi skupinami, tako je storilo z vsemi predpisi, ki so postavljali ženo v krivični položaj manjvrednega bitja pa naj bo to v delovnih odnosih kakor v političnem in kulturnem življenju. Vendar s to veliko zmago, največjo, ki jo lahko doživijo žene kot del delovnega ljudstva, vloga in naloge demokratične ženske organizacije ni bila končana. Prav zato ker so ženske stopile v svobodno življenje kot enakopravni člani človeške družbe, so prevzele nase enak delež odgovornosti, nalog in dela za spreminjanje te svobode iz možnosti v materialno resničnost - za zdravljenje odprtih ran, ki sta jih fašistična okupacija in vojna pustila na našem gospodarstvu in kulturi, zato da bo čimprej mogoče ne samo obnoviti staro, ampak zgraditi novo, boljše življenje. Organizacija, ki je združevala demokratične žene, zavedne antifašistke vseh treh narodnosti, je morala v okviru

te velike skupne naloge prevzeti nase sorazmerni delež. Napovedati je morala borbo vsem oviram, ki so preprečevale, da bi se vse poštene delovne žene brez zaprek poslužile svojih pravic in sprejele svoje dolžnosti ter se vključile v vrste zavestnih graditeljev boljšega življenja. Teh ovir in zaprek ni bilo malo in niso bile neznatne - in jih do danes še nismo docela odpravili. Glavna med njimi je brez dvoma splošna kulturna zaostalost, ki izvira iz podrejenega položaja žene kot skupne usode žena vseh dežel, kjer vladajo izkoriščevalci. Poleg tega pa je bila naša istrska žena z vsem tukajšnjim ljudstvom vred izpostavljena fašističnemu nasilju in njegovemu sistematičnemu zavračanju množic s poti resnice in znanja v mračnjastvo, mistiko in prevare vseh vrst. Za slovenske in hrvatske žene se italijanski fašizem niti ni trudil, da bi odeval surovo resnico izkoriščanja in nasilja v laži o neki tako zvani morali, ki ne dovoli ženam, da se vpletajo v »javne« zadeve, o nežnosti ženskega spola - zaradi katere delavka, čeprav trdo dela vendar ne more doseči istega delovnega učinka - torej tudi ne iste plače z moškimi, itd. Če je fašizem napravil iz italijanskih žena ponižane brezpravne sužnje, je napravil iz Slovenk in Hrvatice na našem ozemlju mučenice, ker jim je poleg tega skupnega bremena naložil še bled najbolj odkritega in nasilnega raznarodovanja in dejanskega iztrebljanja. Čeprav je naša ljudska revolucija strla in pregnala fašizem, ni mogla s tem zbrisati njegovih posledic: ostalo je na stotine nepismenih, zelo nizko število kvalificiranih delavk in sploh žena, ki so si s srednjo strokovno izobrazbo utrle pot iz množice nekvalificiranih delavk, ki so delodajalcem služile za najtežja dela in ki niso uživale nobene zaščite. Težakša življenje kolonskih žena, ki so se morale - poleg tega, da so obdelovale za gospodarja zemljo - trgati še za vsak najmanjši postranski zaslupek, ki je bil vedno povezan z napornim romanjem v Trst, pa kljub vsemu temu niso mogle rešiti sebe in svojih družin iz uničujoče najbolj črne bede, je pustilo težke posledice. Iz vrst teh žena se je med NOB dvignilo veliko število bork, aktivistk in organizatork odpora proti fašizmu, ki so s tem prelomile s temno preteklostjo in stopile v prve vrste naprednih ljudi; množicam ostalih žena je NOB pokazala pot napredka in jim dala možnost, da pokažejo svoje sposobnosti na novih področjih dela, vendar NOB ni prodrla do vseh žena. Najmanj pa je preobrazila žene v obalnih mestih, kamor se je do zadnjega dne trdno vgnezdil okupator. Vse to je predstavljalo ob osvoboditvi polje, ki je zahtevalo trdnega vztrajnega dela naše organizacije. Na kulturni zaostalosti in uničenem gospodarstvu so si od vsega začetka gradili nje vsi sovražniki ljudske oblasti; izkoriščali so jih za svoje propagando i računali, da bodo prav med ženami najlažje uspeli. Z vsem tem je morala naša organizacija računati. Dela se je resno lotila: skupno z organi ljudske oblasti in SHPZ je organizirala tečaje za nepismene, katerih se je do lani udeležilo skupno dve tretjini vseh nepismenih žena. ASIŽZ je budila politično zavest žena, jih pozivala k aktivnemu sodelovanju pri delu ljudske oblasti - k udeležbi pri reševanju vseh vprašanih uprave in gospodarstva na zborih volivcev, konferencah, skupščinah, itd. In res se pri nas, lahko rečemo, že od 1943. leta dalje ni sprejel noben važen sklep v nobenem pa naj bo v političnem ali oblastvenem organu brez direktnega sodelovanja žena. Naše delo bi bilo prikazano samo enciclopedsko, če bi le za trenutek pozabili, da na položaj v naši coni poleg teh - lahko bi rekli notranjih faktorjev - stalno delujejo tudi zunanji in sicer v negativnem smislu, v kolikor prihajajo iz dežele, kjer vlada imperializem. Odprta meja v tako deželo, predstavlja za kraje, kjer

je ljudstvo odločno ustvariti postopoma, načrtno, z jasno perspektivo, premagujoč vse težave lastno gospodarstvo neprestani vir najbolj različnih težav od valutne špekulacije in političnih provokacij do stalnih poizkusov rušenja enotnosti našega delavnega ljudstva. Odvracanje pozornosti posameznih bolj kolebljivih in sebičnih elementov od interesov skupnosti v iskanju majhnih osebnih koristi, ki so v resnici koristni sovražniku ljudske oblasti. Tu gre predvsem za iskanje nekaterih, v glavnem luksuznih predmetov, katerih pri nas še ni na razpolago. Ni potrebno posebej poudarjati, da so v take kupčije, ki predstavljajo v resnici vir dobičkov za nekaj brezvestnih špekulantov z lirami, vpletene predvsem ženske. Tega je seveda vedno manj, ker uspeva naša preskrba in trgovina iz dneva v dan v večji meri zadovoljiti ne samo najosnovnejše potrebe prebivalstva, ampak tudi neštetim majhnim povpraševanjem, ki jih prinaša s seboj splošni napredek.

V času našega ustanovnega kongresa je bilo naše delo že v ofenzivi proti vsem tem oviram in sovražnim vplivom. Nasproti tem ni ljudska oblast postavljala samo šol in analfabetskih tečajev, temveč je odločno prišla tudi za reševanje gospodarskih težav. Razvoj kmetijskega združništva — v tistem času še na prvi stopnji, ko je bilo nabavno — prodajnih zadrug še malo — je bil glavni člen verige za dvig kmetijske proizvodnje in za zagotovitev redne in načrtne izmenjave kmetijskih in industrijskih proizvodov med mestom in vasjo. Seveda je predstavljalo naše gospodarstvo takrat zelo zapleteno in težko problematiko, ki jo še posebno dobro razumemo, če jo gledamo s stališča današnjega položaja, ko smo premagali že marsikatero oviro. Organizacija žena, na katero se je poleg ostalih ljudskih antifašističnih organizacij opirala ljudska oblast pri svojem napornem delu, ni hotela in tudi ni zaostajala za drugimi. Vse svoje sile je vrgla v borbo proti težavam, s katerimi se je naša mlada ljudska oblast borila. Organizirana moč Antifašistične ženske zveze je prišla prvič do vidnega izraza na tajnih volitvah v odbore ASIZŽ, ki so se vršile 9. 9. 1947. in katerih se je udeležilo nad 10.000 žena.

Ustanovni kongres ASIZŽ je naše dotedanje delo odobril in mu dal priznanje ter v zaključni resoluciji podčrtal položaj žena v coni B s temi besedami: «Ker so žene na ozemlju, ki ga upravlja JA že dosegle enakopravnost, zahteva kongres, da se na angloameriškem ozemlju: a) vsem ženam prizna pravica do dela, ki je porok za boljše življenje in ki štiti družinsko življenje, itd., sledijo ostale zahteve. Ustanovni kongres ASIZŽ je pomenil veliko vzpodbudo za naše delo. Organizacija se je širila in utrjevala, po svojih smotrih in svojem delu pa je življenjsko povezana s programom in delom ljudske oblasti, za katere utrditev je ASIZŽ mobilizirala vedno širše ženske množice.

Zato je ASIZŽ v Istrskem okrožju tako častno prestala preizkušnjo informbrojevskega napada in ni padla v Vidalijevo past. Kdo bi pač mogel prepričati katero koli pametno žensko v coni B, da je vse kar je v treh letih, s tolikim trudom in požitvalnostjo zgradilo delovno ljudstvo, čez noč postalo last trih izdajalcev, fašistov, itd.? Da agrarna reforma in progresivni davek ter vsi drugi ukrepi ljudske oblasti ščitijo kulake in kapitaliste? Tistih pet žensk v naši organizaciji, ki so imele nalogo pri nas izvesti razkol, je s svojim nastopom samo pripomoglo k takojšnji pravilni oceni položaja s strani tedanjega vodstva, kateremu so enotno sledile vse organizirane žene. Prvo junaško dejanje teh vidaljev za zmago revolucije in diktature proletariata je bilo to, da so se postavile odkrito proti ljudski oblasti. Ker so takoj spoznale, da jim nihče ne bo sledil, so zapustile cono B. Danes vemo, da se one borijo za oblast delovnega ljudstva tako, da se klanjajo in ližejo njegovim zakletim sovražnikom. Okrožni plenum ASIZŽ je na svoji seji dne 22. 8. 1948. soglasno izključil pet članic, ki so izdale našo borbo, in nadaljeval svoje delo s še večjo odločnostjo. V nekaterih obalnih mestih, kjer naleti vsaka reakcionarna propaganda na ugodnejši teren kot v zaledju, kar je pač nujna posledica dejstva, da NOB ni odločujoče preobrazila teh mest, se je vidaljevska informbrojevska kontrarevolucija pridružila vsem starim sovražnikom delovnega ljudstva. Nihov cilj je bil pasivizirati žene, jih odvračati od nalog, ki jih je ASIZŽ postavljala in potem dokazovati, da ljudska oblast ne dela za koristi ljudstva. Najlepši primer imamo v Izoli: kljub pomoči s strani Mestnega ljudskega odbora se otvoritev prepotrebne otroškega vrtca ni in ni mogla izvesti. Mestni odbor ASIZŽ, ki je bil neposredno poklican, da izvede vse potrebne priprave, je dobesedno sabotiral. To je trajalo dokler ni okrajni odbor odločno posegel vmes. Potuhnjena vidaljevka, ki je na ta način izvrševala direktive iz Trsta, je bila zamenjana in kar naenkrat so odpadle vse tiste ovire, ki so bile prej nepremostljive. Danes imajo italijanski otroci v Izoli svoj dom v najlepši vili. To je bil tudi zadnji primer oviranja našega dela s strani kominformistov. Njihova akcija, ki se je začela

s takim ultrarevolucionarnim ropotanjem, se je spremenila v najbolj tipično protiljudsko agenturo, ki jo predstavlja par moralnih bankroterjev, ki so izpostavljeni javnemu zaničevanju. Ker so doživeli polom s svojim delom med množicami, so se lotili provokacij in špionaž. Plačilo bo pač primerno njihovem delu.

Zvestobo dosledni borbeni liniji ASIZŽ so naše žene dokazale in jo stalno dokazujejo v prvi vrsti s svojim vsakdanjim delom povsod kjer je potrebno. Dale pa so tej zvestobi tudi pečat s svojimi podpisi. Pismo, ki smo ga naslovile Mednarodni federaciji demokratičnih žena septembra 1948. je v našem okrožju podpisalo na tisoče žena.

V času, ko sta združeni Kominform in njegova tržaška filiala začela gonjo proti naši coni in v tem napovedala tekmovanje istrskemu CLN-u — agenturi italijanskega in preko tega svetovnega imperializma — se je delovno ljudstvo našega okrožja z vso odločnostjo oprijelo dela za temeljito preobrazbo gospodarstva. Ljudska oblast je z usmerjanjem in kontrolo privatnega sektorja v industriji, obrti in trgovini pripravljala tla za čim hitrejši prehod v plansko gospodarstvo, brez katerega si ni moglo zamisliti nadaljnega utrjevanja ljudske oblasti. Na področju kmetijstva pa je že bil v teku proces temeljite preobrazbe proizvodnih odnosov: dvigale so se kmetijske obdelovalne zadruge, ki pomenijo za kmeta korak v naprednejši način proizvodnje in v kulturnejše življenje.

ASIZŽ je v tem razvoju z neprestano mobilizacijo in vzgojo žena doprinesla svoj dostojni delež. Uspehe je žela predvsem na polju vključevanja žena v prostovoljno delo na gradnji združnih domov in drugih objektov. Formirale so se posebne ženske čete in celo brigade, ki so s svojo požitvalnostjo — saj so ponekod delale celo ponoči — vzpodbujale ostale delavce. Današnji ponosni združni domovi, palače našega novega kmeta — združnika, so spomenik požitvalnemu delu stotin žena. Samo v predkongresnem tekmovanju za II. kongres KP STO-ja, to je v dveh mesecih, so žene v našem okrožju dale 42.000 prostovoljnih delovnih ur. To dokazuje visoko stopnjo zavesti žena, ki vedo, da gradijo zase in za svoje otroke boljše življenje, dokazuje zaupanje v naše sile in v ljudsko oblast in to prav v času najhujše ofenzive proti vsemu temu s strani združenih sovražnikov s kominformisti na čelu.

Kljub temu slika našega dela v letu 1949. ne bi bila realna, če bi prikazali samo njeno svilo stran. Ponovno moramo poudariti, da razvoj mobilizacije žena ni bil enakomeren. Mesta so še vedno daleč zaostajala za najnaprednejšimi vasi. Sedaj pa ne smemo več tega utemeljevati in če hočete, opravičevati z objektivnimi težavami. Kajti te so bile že zdavnaj znane in bi ASIZŽ morala najti take organizacijske prijeme, s katerimi bi uspel prodreti v širino tudi v Kopru, Izoli in Piranu. Temu vprašanju bomo posvetili še nekaj misli, ko bomo govorili o naših bodočih nalogah. Predno preidemo na opis naših načrtov za tekoče leto in za naprej, bi z grobimi potezami naslikali položaj žena v Istrskem okrožju ob koncu leta 1949., to je ob prehodu v prvo leto planskega gospodarstva.

2734 žena je stalno zaposlenih v našem gospodarstvu. Te uživajo pravice, ki jim jih daje najnaprednejša ljudska demokratična zakonodaja. Te pravice niso samo enake pravicam, ki jih imajo moški, temveč določajo tudi posebno zaščito žene-matere. Brez tega namreč o resnični enakopravnosti v delovnih odnosih ne moremo govoriti. Nič ne pomaga ženi-delavki, če ji je za enako delo priznано enako plačilo, če se pa mora za to, da lahko stalno vrši enako delo, odpovedati materinstvu ali pa se odreči enakemu plačilu. Po naših predpisih ima žena v dobi poroda 3 mesece plačanega dopusta, od 4. meseca dalje dodatne naknadnice za hrano, ob porodu brezplačno zdravniško oskrbo, posebne doklade v dobi dojenja in vrsto drugih olajšav. Vse to seveda poleg tistih pravic, ki jih uživajo vsi delavci (zavarovanje, letni dopust, itd.) Med delavkami imamo do danes 226 udarnic, na katere so pohodne vse žene našega okrožja.

Mnogo večje število žena je zaposlenih v kmetijski proizvodnji. Danes imamo 24 kmetijsko - obdelovalnih zadrug, v katerih sloni polovica dela na ženskih rokah. Poleg tega imamo še veliko število samostojnih kmetij, del katerih se že pripravlja na združitev v nove zadruge ali za vstop v že obstoječe. Seveda pa je del teh kmečkih gospodarstev zaradi nazadnjaštva in kratkovidnosti gospodarjev tudi ovira razvoju kmetijskega združništva in planskega gospodarstva. Tukaj in tam, kjer se vleče naprej in kjer se sili nazaj, imajo svojo besedo žene. Napredni kmetje in z njimi seveda kmečke žene, to so v prvi vrsti člani KOZ, pa tudi tisti, ki skrbijo za dvig kvalitete in kvantitete pridelkov in ki izpolnjujejo svoje dolžnosti do skupnosti so deležni stalnega izboljšanja splošnih življenjskih prilik. Zagotovljen jim je odkup vseh pridelkov in s sistemom vezanih cen tudi nakup potrebnih industrijskih predmetov. Progresivni sistem

obdavljenja služi kot glavno sredstvo omejevanja gospodarske moči kulaka, ki se lahko razvija samo na škodo malega kmeta. Izven teh osnovnih kategorij delovnih žena imamo še množico gospodinj, raztresenih v drobnem družinskem gospodarstvu. V njihovo življenje še ni posegla preobrazba, niso si še utrle poti iz starih okov in prav zaradi tega ostajajo še vedno plen reakcionarne propagande, ki si do njih najlaže utira pot preko cerkve.

Cep rav je ta delitev poenostavljena in zato ne dovolj točna, vendar služi, da iz nje zaključimo, da mora organizacija ASIZZ, ki ima nalogo vzgajati in vsestransko dvigati žene, iskati za vsako izmed teh glavnih področij posebne metode dela. Poznati mora probleme žena in jih učiti, kako se rešujejo.

Gospodarski plan za leto 1950, ki je bil sprejet od Istrskega okrožnega ljudskega odbora in navdušeno pozdravljen od najširših delovnih množic, izhaja iz realnega položaja in nujnih zahtev razvoja našega gospodarstva. Citirali bomo samo nekatere značilne točke iz "Odloka o planu", da bodo naloge, ki jih prinaša bolj razumljive.

Elektrifikacija za gospodarski in kulturni dvig prebivalstva v največji meri izvršiti elektrifikacijo vasi. Elektrificirati 52 vasi in naselij in povišati investicije za elektrifikacijo v odnosu z letom 1949. za 552 odst. V poljedelstvu postaviti plan zahtevo, da se poveča mehanizacija za 90 odst. v primeri z letom 1949. Visoke investicije so določene za melioracije, gradnje, dvig življenjskega standarda. Skupno se investicije v primeri z letom 1949. dvignejo za 67 odst. Na področju delovne sile postaviti plan, vključitev 1500 novih delavcev v industrijo, strokovno usposobitev 600 delavcev, organizacijo raznih strokovnih tečajev za 600 učencev. Ti podatki so samo majhen del nalog, ki jih postavlja plan. In že iz teh lahko razumemo kakšnega pomena je za preobrazbo našega gospodarstva in s tem, seveda življenja. Jasno je, da je izvedba plana mogoča le ob največji mobilizaciji vseh razpoložljivih sil in samo če bo vsak deloven človek v Istrskem okrožju, doprinesel svoj delež. Pomudili se bomo le pri eni točki: V coni B. ni brezposelnosti, plan pa postavlja zahtevo po vključitvi 1500 novih delavcev samo v industrijo, jasno je, da bo te in ostale nove delavce mogoče dobiti le z bolj smotno razporeditvijo obstoječe delovne sile. In takoj pridemo do zaključka, da je prav ženska delovna sila najslabše izkoriščena zaradi česar bo treba tukaj iskati glavno sredstvo za rešitev tega problema. Prav tako zadeva v veliki meri žene postavka iz 14. člena "Odloka o planu", ki pravi: vključiti v tečaje za nepismene 600 ljudi, da bo v letu 1951. nepismenost popolnoma likvidirana. Razen tega predvideva plan ustanovitev 5 novih posvetovalnic za matere itd.

Vso odgovornost za izvedbo plana v tisti meri, v kateri je odvisen od žena, to je od njihove vključitve v proizvodnjo, od njihovega kulturnega dviga itd. sloni na ASIZZ. Ta odgovornost zahteva zelo dobro organizacijsko pripravo in zelo veliko in vztrajno delo. Mnogo bolj odločno kot do sedaj bo morala ASIZZ v Istrskem okrožju usmeriti svojo aktivnost med tiste žene, ki so še pasivne, katere je treba postopoma dvigati iz zaprtega kroga njihovega doma v reševanje skupnih problemov v okviru plana in tudi drugih vzporednih akcij. S tem bo izpolnjevala svojo osnovno nalogo širjenja fronte demokratičnih žena. Dosedanje izkušnje pri tem delu — organizacija novoletne jelke, se prej priprava dečjih kolonij, prvomajskih manifestacij itd. — so garancija za uspeh. Potrebna je samo borba proti okostenosti, proti težnjam k enoličnemu delu po preživetih metodah v organizaciji sami. Preko teh že preizkušenih in uspešnih akcij je treba pristopiti k vedno novim in bolj pestrim. Za vsako dejanje ljudske oblasti, ki je blizu neposrednim interesom žena (n. pr. organizacija novih dečjih ustanov, odpiranje posebnih trgovin za matere in dojenčke, izboljšanje preskrbe z mlekom, in zelenjavo, borba proti otroškim boleznim itd.) se da brez velikega truda mobilizirati številne žene. Za tako delo je treba pripraviti tudi samo organizacijsko strukturo ASIZZ. Temu služijo nove sekcije v okviru odborov ASIZZ: odsek mati in dete, kultura, delovna žena. Ti odseki so razširjeni s stalnimi komisijami in vršijo svoje delo preko širokih aktivov, ki jih sestavljajo za posamezne naloge. V uporabljanju teh organizacijskih metod se moramo še mnogo učiti od AFŽ Jugoslavije, ki je uspela prodrati že skoraj dobesedno do vsake žene.

S takimi akcijami, najtesneje povezanimi s sistematično kulturno politično vzgojo, bo ASIZZ vzgajala nove zavedne delavce v socializem v mestih in na vaseh. Konkretni uspehi se

bodo kazali na tem, da se bodo vedno nove žene vključevale v naše skupno gospodarstvo, da se bo vedno večje število žena spreminjalo iz rezerve reakcije v zavestne in odločne vzgojitelje novega rodu v duhu bratstva med narodi, ljubezni do resnice in do dela.

Objektivne možnosti za tako delo so neizmerno, torej so prav take naše dolžnosti. Žene v coni B. so enakopravne v družbi, zato ne smejo dopustiti, da bi drugi zanje mislili in delali. V vsakem kraju, v vsaki tovarni ali zadrugi nas čaka neštetu odprtih vprašanj, ki jih moramo šele rešiti. Vemo, da bomo imele s strani ljudske oblasti vso pomoč. Da bo sodelovanje med organi ljudske oblasti in našo organizacijo čim boljše, bomo vztrajale, da se ustanovijo posebni organi za koordinacijo dela, ki so bili že predlagani. Naša žena se ne sme več zadovoljiti s tem, da je za silo sita in oblečena sama in njena družina. Stremeti mora, da dvigne svoje zahteve in jih tudi zadovolji v okviru splošnega dviga življenjskega standarda, s tem da s svojim delom doprinese k temu dvigu. Stremeti mora za tem, da ji ostane vedno nujno potrebni čas za lastni kulturni dvig in za vzgojo svojih otrok. Zato naj sodeluje pri ustanavljanju otroških vrtec in jasi, pralnic, krpalnic, itd., ki jo bodo razbremenile pri njenem delu. S tem bomo ustvarjali objektivne pogoje za vključevanje žena v produkcijo. Zlasti važno je to, za kmetijske obdelovalne zadruge. Žena, katero je ljudska oblast dvignila na tako stopnjo ne bo niti za trenutek pozabila, da je bil ta njen dvig mogoč samo zaradi ljudske oblasti. Tako ženi postane zaveden graditelj socializma in borec proti vsakemu poizkusu reakcije, da ustavi razvoj, da uniči vse naše pridobitve, da vrne ženo v stanje brezpravne sužnje, ki se sama sebe ne zaveda.

Tak je torej naš položaj, naše delo in naši cilji — taka je naša resnica. Kaj ima ta skupnega s tisto sliko, ki jo hočejo z lažni in komedijo pričarati združeni sovražniki naše svobode in naše ljudske oblasti? Vsaka nova zmaga delovnega ljudstva je nov poraz za tiste, katerih "svoboda" in "demokracija" sestoji iz suženjstva in terorja za delovno ljudstvo. Pri nas so ti zajedalci človeške družbe premagani in razbiti. Nad njihovo usodo pa točijo solze njihovi stanovski bratje v tržaskem občinskem svetu, grozijo nam s peklom in nebesi preko vseh glasil italijanske nacionalistične reakcije. Da se je temu onemogemu besu pridružil še nov zaveznik — psevdokomunistična partija — je pač rezultat informbirojevske linije, ki skuša spraviti delavsko gibanje na pozicije uslug reakcij. S kricanjem proti naši coni bi radi zakrili svojo nesposobnost, da bi kar koli storili v prid delovnega ljudstva v Trstu in Italiji. Figure, katerim je zoprna odkrita borba proti razrednemu sovražniku in jo zafo zavažajo na pot gnilih kompromisov, sovražijo resnično, krvavo in trdo revolucijo prav tako kot jo sovražijo kapitalisti.

Delovnemu ljudstvu in z njim ženam Istrskega okrožja je jasno, da se je rešilo okov, v katerih še trpi ljudstvo cone A, da dela in sprejema tudi napore za pravično stvar, za lastno boljše življenje, za utrditev mira v svetu na osnovi enakopravnosti narodov, katero je samo že uresničila. Tisti, ki nas napada, ki izdajalsko odvrčajo lastne delovne množice od borbe proti imperializmu in jim ubijajo vero v sposobnost in moč delovnega ljudstva, naj se zavedajo, da sta laž in prevara grožnje, ki se neusmiljeno obrača proti tistim, ki jih uporablja. Zaman je danes tržaskim delavkam govoriti o tem, da je zadnja stavka "velika zmaga", če pa je bilo s pomočjo njenih laži komunističnih voditeljev ponovno potrjeno krivično kapitalistično načelo neenakopravnosti žena — da omenimo samo eno stran prevare, ki jo ta "zmaga" vsebuje.

Borba proti imperializmu, za zrušenje gnilega izkoriščevalskega razreda, je trda in naporna: "Však" narod mora socializem roditi" pravi tovariš Regent. Varati narode, da bodo dobili socializem gotov, od zunaj, pomeni zavlačevati njegovo zmago in večati število žrtve. Istrsko delovno ljudstvo si ustvarja svoje boljše življenje s trdim delom, z borbo proti vsem sovražnikom, trdno naslonjeno na jugoslovanske narode. Te pravice si ne bomo pustili vzeti. Tako je stališče demokratičnih žena Istrskega okrožja, ki niso pozabile na bedo in zatiranje, ki jih je še nedavno tlačilo. Zato znajo ceniti in tudi braniti svoje pravice.

Naj živi ljudska oblast, brez katere ni svobodne in enake pravne žene.

Naj živi ASIZZ!